

Standardi kakovosti Barnahus

**Smernice za multidisciplinarni in
medinstitucionalni pristop k obravnavi
otrok, žrtev in prič nasilja**

Povzetek

Serija projektov PROMISE www.childrenatrisk.eu/promise

Izdajatelj: Sekretariat Sveta držav Baltskega morja in Child Circle

Avtor: Olivia Lind Haldorsson, Child Circle

Predgovor in glavni sodelavci Bragi Guðbrandsson, Vladna agencija za zaščito otrok, Islandija

Strokovna skupina:

Gordana Buljan Flander, Poliklinika za zaščito otrok in mladine mesta Zagreb
Åsa Landberg, psihologinja in psihoterapevtka
Resmiye Oral, Program za zaščito otrok, Univerza v Iowi
Carl Göran Svedin, Barnafriid – Nationellt kunskapscentrum, Univerza v Linköpingu

Pregled prava in smernic:

Rebecca O'Donnell, Child Circle

Pregled in dobra praksa:

Janet van Bavel, Travmatološki center za otroke in mladostnike, Haarlem
Tea Brezinščak, Poliklinika za zaščito otrok in mladine, Zagreb
Britta Bäumer, Psihiatrična travmatološka enota za otroke in mladostnike, Barnahus Stockholm
Ylva Edling, Psihiatrična travmatološka enota za otroke in mladostnike, Barnahus Stockholm
Ólöf Ásta Farestveit, Barnahus Reykjavik
Anna Frank-Viron, Children's House, Oddelek za zaščito otrok, Uprava za socialno zavarovanje
Turid Heiberg, Svet sekretariata baltskih držav
Peter van der Linden, Verwey-Jonker Inštitut Anna Nelsson, Barnahus Linköping
Rebecca O'Donnell, Child Circle
Anna M Pettersson, Barnahus Linköping
Ana Marija Španić, Poliklinika za zaščito otrok in mladine, Zagreb
Andrea Wagner Thomsen, Center za otroke, mladino in družine, Nacionalni odbor za socialne zadeve

Glavni prispevki:

Michael van Aswegen, irska agencija za otroke in družine TUSLA
Dainora Bernackiene, Sekcija za otroke pri Oddelku za družino in skupnosti Ministrstva za socialno varnost in delo, Litva
Andreea Bijii, center Rešimo otroke, Romunija

Laura Ceļmale, Center Dardedze, Latvija

Adina Mihaela Codres, Ministrstvo za delo, družino, socialno zaščito in starejše, Nacionalni urad za zaščito otrokovih pravic in posvojitve, Romunija

Fundacija ESZTER, Madžarska

Maria Keller-Hamela, Fundacija za opolnomočenje otrok, Poljska

Vasiliki Kourri, program Upanje za otroke, Center za politike Odbora OZN za otrokove pravice, Ciper

Ann Lind-Liiberg, Oddelek za otroke in družine, Ministrstvo za socialne zadeve

Viola Läänerand, Enota za zaščito otrok pri Estonskem odboru za socialno zavarovanje, Estonija

Andrea Moehringer, ChildHood, Nemčija

Lauris Neikens, Oddelek za politiko otrok in družine, Ministrstvo za dobrobit, Latvija

Beata Wojtkowska, Fundacija za opolnomočenje otrok

Pilotna izmenjava med državami:

Bolgarija: Inštitut za socialne dejavnosti in praktično usposabljanje (SAPI)

Ciper: Center za politike Odbora OZN za otrokove pravice „Upanje za otroke“ in Ministrstvo za socialne zadeve

Anglija: NHS Anglija

Estonija: Enota za zaščito otrok, Estonski odbor za socialno zavarovanje in oddelek za otroke in družine, Ministrstvo za socialne zadeve

Nemčija: ChildHood Germany

Madžarska: Barnahus Szombatehly, organizacija ESZTER in Madžarska cerkvena pomoč

Irska: Irska policija in TUSLA

Latvija: Združenje Dardedze in Oddelek za politiko otrok in družine, Ministrstvo za socialne zadeve

Litva: Sekcija za otroke, Oddelek za družino in skupnosti, Ministrstvo za socialno varstvo in delo, ter Državni socialni dom „Užuovėja“

Luksemburg: Ministrstvo za izobraževanje, Otroci in mladostniki

Malta: FSWS-Appogg, Služba za zaščito otrok

Poljska: Fundacija za opolnomočenje otrok

Romunija: Ministrstvo za delo, družino, socialno varstvo in starejše, Nacionalni organ za varstvo otrokovih pravic in posvojitev ter fundacija Save the children Romunija

Škotska: Children First Škotska in Škotska sodna služba

Urednici:

Rebecca O'Donnell,

Daja Wenke

Vsebina

Predgovor	2
Uvod	4
Model Barnahus	7
Ključna skupna merila modela Barnahus	8
Standardi modela Barnahus	10
Ključ do branja standardov	11
Standard 1: Ključna načela in medsektorske dejavnosti	13
Standard 2: Multidisciplinarno in medinstitucionalno sodelovanje v Barnahusu	20
Standard 3: Ciljna skupina	24
Standard 4: Otrokom prijazno okolje	26
Standard 5: Medinstitucionalna obravnava primerov	28
Standard 6: Forenzični razgovori	32
Standard 7: Zdravstveni pregled	36
Standard 8: Terapevtske storitve	38
Standard 9: Krepitev kompetenc	40
Standard 10: Preventiva: izmenjava informacij, ozaveščanje in zunanje usposabljanje	42
Povezava med določbami, pravnimi obveznostmi in evropskimi standardi Barnahus: Pregled	44

Predgovor

Evropski standardi Barnahus predstavljajo prvi poskus opredelitve ukrepov in storitev ki se izvajajo po „modelu Barnahus“, v Evropi. Poimenovanje Barnahus („hiša za otroke“) izvira z Islandije, kjer je bil leta 1998 ustanovljen prvi Barnahus. Od takrat so postavili že številne Barnahuse, večinoma v nordijskih državah.

Ratifikacija Konvencije Organizacije združenih narodov o otrokovih pravicah (UNCRC) je omogočila poenotenje programov in praks za dobrobit otrok v Evropi, ki so plod okrepljenega sodelovanja in skupnih prizadevanj vladnih in nevladnih organizacij, strokovnih združenj, univerz in drugih akterjev. K temu lahko dodamo tudi vpliv sodne prakse Evropskega sodišča za človekove pravice in Sodišča Evropske unije, ki se v zadnjem desetletju pri vse večjem številu razzsodb opirata na Konvencijo OZN o otrokovih pravicah. Posledično so začele strategije, temelječe na pravicah iz Konvencije OZN o otrokovih pravicah, zamenjevati dve v Evropi dotlej ustaljeni tradiciji prizadevanj za koristi otrok – in sicer policijsko in postopkovno usmerjeno „reševanje otrok“ ter družinsko podporo, ki ne postavlja otroka v ospredje.

Te spremembe so postavile okvir, v katerem se krepijo in razširjajo načela in prakse modela Barnahus. Na Barnahus lahko gledamo kot na poskus „operacionalizacije“ pravice otrok do ustrezne podpore in zaščite ter dostopa do otrokom prijaznega pravosodja. *Evropski standardi Barnahus* povzemajo te prakse, zato naj se obravnavajo kot smernice na poti krepitve pravic otrok žrtev in prič.

Model Barnahus vpeljuje multidisciplinarni in medresorski pristop, ki zagotavlja sodelovanje med različnimi organi (sodnimi, socialnimi in

zdravstvenimi) z namenom zagotavljanja celostne obravnave otrok in družin v poenotenem okviru. Bistvo modela Barnahus je predpostavka, da je za prepoznavo in preiskavo zlorabe otrok v predkazenskih in kazenskih postopkih ter za nudenje pomoči in za nudenje terapevtske podpore bistveno otrokovo razkritje.

Čeprav ima izraz „Barnahus“ točno določen pomen, se načini ustanovitve in oblike tovrstne organizacije po državah, in včasih tudi znotraj držav, razlikujejo. Obstajajo razlike med ciljnim skupinami, razvrstitvami vlog in odgovornosti, kakor tudi načini dela za sodelovanje med partnerji pri izvajanju temeljnih nalog. To na primer vključuje opredelitev, katere stroke izvajajo forenzične razgovore, kateri forenzični protokol se uporablja in kako se zagotavljajo terapevtske in zdravstvene storitve.

Te razlike v organizacijski strukturi poudarjajo prožnost modela in njegovo domiselno prilagodljivost za različne pravne sisteme, družbene strukture, kulturne tradicije in profesionalne prakse v različnih državah, kar je v navdih in spodbudo tistim, ki želijo ustanoviti Barnahus. Poudariti je treba, da Barnahus ni nikoli nespremenljiv model, temveč se prilagaja različnim potrebam otrok, žrtev ali priče nasilja.

Evropski standardi Barnahus določajo okvir, ki mora biti upoštevan pri vsaki različici modela, ne glede na njene posebnosti, saj se s tem ohranja pristnost modela. Barnahus je bil zasnovan na podlagi praks, ki temeljijo na dokazih, vključno s forenzičnimi protokoli, terapevtskimi posegi in zdravniškimi pregledi. Zato je bistvenega pomena, da se te prakse upoštevajo pri ustanovitvi Barnahus v vseh družbenih okoljih.

Danes se načela in praksa Barnahus implicitno in eksplicitno izražajo in promovirajo v številnih evropskih pravnih in političnih okvirih Sveta Evrope (SE) in Evropske unije (EU), vključno s konvencijo Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in zlorabo (2010)¹, smernicami Sveta

---

¹ Konvencija Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolnim zlorabljanjem (CETS N° 201)

Evrope za otrokom prijazno pravosodje (2010)², priporočilom Sveta Evrope za otrokom prijazne socialne storitve (2011)³, direktivo EU o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji (2011)⁴ in direktivo EU o minimalnih standardih glede pravic, podpore in zaščite žrtev kaznivih dejanj (2012)⁵.

Velika večina evropskih držav se je tako zavezala, da bo izvajala obveznosti, določene v mednarodnem in regionalnem pravu, na katerem temelji Barnahus. Upamo, da se bo pri tem uporaba *Evropskih standardov Barnahus* izkazala kot dragoceno orodje.

Bragi Guðbrandsson, marec 2017

---

² Smernice Odbora ministrov Sveta Evrope o otrokom prijaznem pravosodju (sprejel Odbor ministrov 17. novembra 2010 na 1098. zasedanju namestnikov ministrov)

³ Priporočilo Sveta Evrope o otrokovih pravicah in socialnih storitvah, prijaznih do otrok in družin

⁴ DIREKTIVA 2011/93 / EU EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji

⁵ DIREKTIVA 2012/29 / EU EVROPE-PARLAMENTA IN SVETA z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov o pravicah, podpori in zaščiti žrtev kaznivih dejanj ter nadomestitvi Okvirnega sklepa Sveta 2001/220 /JHA

Uvod

Kadar je otrok izpostavljen nasilju, morajo njegove pravice in koristi varovati številni akterji, vključno s socialnimi in zdravstvenimi službami ter organi pregona. Vsak od navedenih je odgovoren, da svoje naloge izpolnjuje na učinkovit in otrokom prijazen način ter da pri tem na prvo mesto postavi otrokovo korist.

Kadar ti akterji ne sodelujejo, je lahko otrok izpostavljen vzporednemu poizvedovanju in ocenjevanju ter pošiljanju od vrat do vrat, kar lahko otroku povzroči dodatno, dalj časa trajajočo negativno izkušnjo. Raziskave in klinične izkušnje so pokazale, da ponavljajoči se razgovori z različnimi osebami na različnih krajih in v različnih službah, v povezavi z neustreznimi metodami razgovora, prispevajo k (ponovni) travmatizaciji⁶ otroka.⁷

To je resen problem, saj je otrokovo razkritje bistvenega pomena za zagotovitev njegove varnosti in zaščite, opredelitev potrebe po telesnem in duševnem okrevanju ter zagotovitev uspešne in otroku prijazne⁸ kazenske preiskave in sodnega postopka⁹. Poleg tega lahko nenamerne neskladnosti med razgovori, opravljenimi ob različnem času, na različnih krajih in z

ljudmi različne stopnje usposobljenosti, pripeljejo do diskreditacije otroka kot priče.¹⁰

V zadnjih letih se vse bolj priznava, da je ključnega pomena za udejanjanje pravic otrok žrtev in prič nasilja do zaščite, do sodelovanja ter do podpore in pomoči, multidisciplinarno in medinstitucionalno (MDMI) sodelovanje. Multidisciplinarno in medinstitucionalno sodelovanje sicer predstavlja dodano vrednost tako za otroke kot strokovnjake, ki sodelujejo v postopku, vendar ni vedno brez izzivov. Potrebna sta zavzetost in vložek vseh udeleženih institucij. Potrebno je vzpostaviti trdne gradnike za dobro delujočo in učinkovito organizacijo, ki institucijam omogoča usklajeno sodelovanje. Sistem mora biti zasnovan tako, da so v središču vedno otrokove pravice, potrebe in koristi.

Ta dokument, ki je oprt na mednarodno in evropsko pravo ter smernice in model¹¹ Barnahus, predstavlja deset standardov dobre prakse, tj. Evropske standarde Barnahus, za prilagojeno multidisciplinarno in

---

⁶ Reviktimizacija pomeni proces večkratne viktimizacije. (Re)travmatizacija je postopek ponovitve travmatičnega stanja, ki ga sproži dogodek, na primer več zaslišanj na sodišču ali več razgovorov.

⁷ Glejte na primer: Henry, Jim (1997). Po razkritju sistemske intervencijske travme za žrtve spolne zlorabe otrok. *Journal of Interpersonal Violence* 12: 499; Newgent, Rebecca A., Fender-Scarr, Lisa K. and Bromley, Jamie L. (2002). The Retraumatization of Child Sexual Abuse: The Second Insult. [Ponovna travmatizacija spolno zlorabljenega otroka: druga ranitev.] *National Institute for Trauma and Loss in Children*, Volume 2, Number 2, Fall 2002; Newlin, Chris, Cordisco Steele, Linda, Chamberlin, Andra, Anderson, Jennifer, Kenniston, Julie, Russell, Amy, Stewart, Heather and Vaughan-Eden, Viola (2014). *Child Forensic Interviewing: Best Practices*. [Forenzični razgovor z otroki: Najboljše prakse.] U.S. Department of Justice Office of Justice Programs Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention [Programi ministrstva za pravosodje ZDA Urad za pravosodje in preprečevanje prestopništva mladostnikov]; Westcott Helen L. and Davies, Graham M (ur.) (2002). *Children's Testimony: A Hand-book of Psychological Research and Forensic Practice*. [Pričanje otroka: Priročnik o psiholoških raziskavah in forenzični praksi.] Wiley Series of the Psychology of Crime, Policing and Law, julij 2002; Jansson, Helene, Rathje, Pia in Gade Hansen, Søren (2015). The experience of children testifying in court in cases of sexual abuse. [Izkušnje otrok, ki pričajo na sodišču

v primerih spolne zlorabe.] Seksološka klinika pri PCK v Kopenhagenu, Center za obravnavo spolnih zlorab, Rigshospitalet Kopenhagen in Nacionalni svet za otroke, Danska

⁸ Otrokom prijazno pravosodje se "nanaša na pravosodne sisteme, ki zagotavljajo upoštevanje učinkovitega izvajanja vseh otrokovih pravic na najvišji dosegljivi ravni" (Svet Evrope, Smernice Odbora ministrov Sveta Evrope o otrokom prijaznem pravosodju in memorandum s pojasnili (2011), str. 4.)

⁹ Kazenske preiskave in sodni postopki, vključno z načinom vključevanja otrok, se po Evropi lahko razlikujejo. Evropska komisija je izvedla obsežno študijo o vključenosti otrok v civilne, upravne in kazenske sodne postopke v 28 državah članicah EU, v katerih je zbrala in razčlenila vse razpoložljive statistične podatke ter za vsako od treh pravnih področij objavila kratko poročilo o politiki in 29 poročil držav (Povzetek kontekstualnih pregledov sodelovanja otrok v kazenskih sodnih postopkih v 28 državah članicah Evropske unije, Evropska unija, 2014)

¹⁰ Za reference glejte opombo 6

¹¹ Model Barnahus, ki je nadalje obravnavan v 2. poglavju, je priznan kot vodilna multidisciplinarna in medinstitucionalna obravnavna otrok žrtev in prič nasilja. Za reference glejte opombo 12.

medinstitucionalno obravnavo otrok, žrtev in prič nasilja v Evropi. Ta dokument je povzetek celotnih smernic, ki uvajajo standarde.¹²

Ključni namen standardov je zagotavljanje skupnega operativnega in organizacijskega okvirja za krepitev prakse, ki preprečuje (ponovno) travmatizacijo, hkrati pa zagotavlja veljavna pričanja za sodišča in upošteva otrokove pravice do zaščite, pomoči in otrokom prijaznega pravosodja.

Ti standardi so zbirka medsektorskih načel in dejavnosti, temeljnih funkcij in institucionalnih ureditev, ki omogočajo otrokom prijazno, učinkovito in usklajeno ukrepanje, vključno z: 1.1 otrokovimi koristmi; 1.2 otrokovimi pravicami do slišnosti in prejemanja informacij; 1.3 preprečevanja nepotrebne odlašanja; 2. multidisciplinarno in medinstitucionalno organizacijo; 3. ciljno skupino; 4. otrokom prijaznim okoljem; 5. medinstitucionalnim načrtovanjem in vodenjem primerov; 6. forenzičnimi razgovori; 7. zdravstvenim pregledom; 8. terapevtskimi storitvami; 9. krepitev kompetenc in 10. preventivo: izmenjavo informacij in zunanjim usposabljanjem.

Izvajanje dejavnosti v skladu s standardi¹³ preprečuje (ponovno) travmatizacijo, saj gre pri tem za zagotavljanje delovanja in odločanja v

korist otroka, zagotavlja pravico otroka biti slišan brez ponavljajočih se razgovorov, zagotavlja, da razgovor z otrokom in obravnavo opravijo specializirani in kompetentni strokovnjaki, zagotavlja, da se razgovori izvajajo v multidisciplinarnem okolju v otroku prijaznem prostoru; otroku in skrbnikom zagotavlja ustrezno podporo brez nepotrebne odlašanja in odpravlja potrebo za zaslišanje otroka pred sodiščem.¹⁴

Standardi temeljijo na predhodnem delu na tem področju, vključno s standardi za akreditirano zagovorništvo otrok/zaščitna središča Nacionalnega zavezništva za otroke¹⁵ v ZDA in merili, razvitimi za ocenjevanje Barnahusov na Švedskem¹⁶. Pripravljeni so bili s sodelovanjem izkušenih strokovnjakov in izvajalcev iz Barnahusov in otrokom prijaznih centrov, v katerih se ukvarjajo z otroki žrtvami in pričami nasilja v Evropi. Temeljijo na praksah, ki so dokazano učinkovite in imajo resnično dodano vrednost za skupna prizadevanja otroka, družine in strokovnjakov¹⁷.

Poudariti je treba, da ti standardi zagotavljajo model za izpolnjevanje pravnih obveznosti, ki jih določata evropsko in mednarodno pravo. Mednarodno in evropsko pravo običajno zahtevata upoštevanje splošnih načel, kot sta korist in sodelovanje otroka, vključujeta pa tudi nekatere posebne določbe o ključnih postopkih, kot so razgovori z otroki žrtvami in pomoč, ki se jim zagotavlja. Standardi omogočajo izvajanje teh pravnih

---

¹² Lind Haldorsson, Olivia (2017) European Barnahus Quality Standards: Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence [Evropski standardi kakovosti Barnahus: Smernice za multidisciplinarno in medinstitucionalno obravnavo otrok žrtev in prič nasilja] <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standards/>

¹³ Reviktimizacija pomeni proces večkratne viktimizacije. (Re)travmatizacija je postopek ponovitve travmatičnega stanja, ki ga sproži dogodek, na primer več zaslišanj na sodišču ali več razgovorov.

¹⁴ Evropski standardi Barnahus spodbujajo celovit pristop, ki vključuje spoštovanje otrokovih pravic do poslušanja in prejemanja informacij, multidisciplinarno in medinstitucionalno sodelovanje z namenom izogniti se (ponovni) travmatizaciji in zagotoviti izide v otrokovo korist, celovite in dostopne storitve, ki ustrezajo individualnim in kompleksnim otrokovim potrebam in družini ali negovalcem, ki niso storilci zlorabe, zagotavljanje visokih strokovnih standardov usposabljanja in zadostnih virov za osebe, ki dela z otroki pričami in žrtvami nasilja, ter preprečevanje nasilja, na primer z ozaveščanjem. Glejte publikacijo PROMISE Vision, <http://www.childcentre.info/promise/publications>

¹⁵ Standards for Accredited Members [Standardi za akreditirane člane] (Nacionalna zveza za otroke, 2017) <http://www.nationalchildrensalliance.org/sites/default/files/downloads/NCA-Standards-for-Accredited-Members-2017.pdf>

¹⁶ Landberg, Åsa in Svedin, Carl Göran (2013). Inuti ett Barnahus, A quality re-view of 23 Swedish Barnahus. [Pregled kakovosti 23 švedskih Barnahusov] Stockholm, Rädda Barnen angleščina: http://www.barnafrid.se/custom/uploads/2016/10/Inuti-ett-Barnahus_SL.pdf

¹⁷ Standardi so bili razviti z ustnim in pisnim prispevkom strokovne skupine za projekt PROMISE s strokovnjaki iz npr. Barnahus Islandija, Barnahus Linköping (Švedska), Barnahus Stockholm (Švedska), Center za zaščito otrok in mladine v Zagrebu (Hrvaška), MDCK v Haarlemu (Nizozemska), Univerza Linköping (Švedska) in Program za zaščito otrok na univerzi Iowa. Obsežno posvetovanje o standardih in tem dokumentu je potekalo z ustnimi izmenjavami in pisno anketo z vladnimi ministrstvi/organi in/ali predstavniki služb iz Bolgarije, Cipra, Estonije, Finske, Irske, Nemčije, Madžarske, Latvije, Litve, Malte, Poljske, Romunije, Združenega kraljestva (Anglija in Škotska).

določb v vsakdanji praksi z medsektorskimi dejavnostmi in temeljnimi nalogami Barnahusa. Standardi obravnavajo tudi institucionalne dogovore, na katerih temelji praksa, in so sicer redkeje podprti v samih zakonih, vendar pa jih obravnavajo veljavne smernice za izvajanje teh zakonov¹⁸. Skratka, institucionalni dogovori opisujejo načine dela, ki skupinam omogočajo, da karseda izkoristijo svoje sposobnosti za čim boljše izpolnjevanje zakonskih določb.¹⁹

Standardi so bili ob zavedanju, da se bodo uporabljali v različnih političnih, pravnih, sodnih, družbeno-gospodarskih in kulturnih okoliščinah, oblikovani tako, da jih je mogoče prenašati in prilagoditi.²⁰

Pri sprejemanju standardov je potrebno opozoriti, da je pomembno nenehno vrednotiti in ocenjevati organizacijsko strukturo in uspešnost storitev. Kazalniki, priloženi standardom, ponujajo nekaj primerov informacij, ki razkrivajo, ali so standardi izpolnjeni in v kakšnem obsegu ter sčasoma podpirajo pregled politik in dejavnosti. Ocena ponuja tudi pomembne priložnosti za zagotovitev, da dejavnost in struktura storitev delujeta v skladu z novimi raziskavami, smernicami, zakoni in izkušnjami. Posebej si je treba prizadevati za zagotovitev, da so otroci slišani in da njihova stališča določajo strukturo storitve.²¹

Ta dokument sprejema opredelitev nasilja v 19. členu Konvencije OZN o otrokovih pravicah, po kateri so nasilje „vse oblike telesnega ali duševnega nasilja, poškodb in zlorab, zanemarjanja ali malomarnega ravnanja, trpinčenja ali izkoriščanja, vključno s spolno zlorabo“.

Pojem „otrok“ je tukaj opredeljen v skladu s 1. členom Konvencije OZN o otrokovih pravicah: „vsako človeško bitje, mlajše od osemnajstih let“.

Več o tem

Celotna različica teh smernic vključuje zgledne prakse iz uglednih hiš Barnahus in otrokom prijaznih služb v Evropi, ki prikazujejo, kako so različne vrste storitev in nacionalni konteksti ustvarili različne pristope ob upoštevanju temeljnih načel, dejavnosti in sporazumov, opisanih v standardih.²¹

Glejte tudi *predlogo in smernice medinstitucionalnega sporazuma*, ki vam lahko pomagajo raziskati ključne elemente za uvedbo standardov v vašem kontekstu. Namen smernic in predloge je zagotoviti navdih in usmeritev za pripravo medinstitucionalnega sporazuma, ki ureja multidisciplinarno in medinstitucionalno skupinsko sodelovanje med institucijami, vključenimi v projekt Barnahus.²²

¹⁸ Standardi so na primer skladni s smernicami Sveta Evrope o otrokom prijaznem pravosodju in spodbujajo ključne elemente otrokom prijaznega (dostopnega (npr. standarda 3 in 4), starosti primerne (npr. standardi 1.1, 5, 6), hitrega (npr. standard 1-3, 5, 6), marljivega (npr. standard 5 in 6), otrokovim potrebam prilagojenega (npr. standardi 1.1-1.3, 5, 6) in nanje osredotočenega pravosodja, ki upošteva pravico do ustreznega postopka (npr. standard 6), pravico do sodelovanja in razumevanja postopkov (npr. standard 1.2), pravico do zasebnega in družinskega življenja (npr. standardi 1.1, 3, 4), pravico do integritete in dostojanstva (npr. standardi 1.1, 3, 4).

¹⁹ Preglednica v poglavju IV vsebuje pregled pravnih obveznosti in mednarodnih smernic, ki jih vsebujejo standardi. Sklicujejo se tudi na ustrezne zakonske določbe in smernice pod vsakim profilom, ki opisujejo standarde v 3. poglavju. Glejte tudi O'Donnell, Rebecca (2017) PROMISE Compendium of Law and Guidance: European and International Instruments concerning Child Victims and Witnesses

of Violence [Kompandij prava in smernice PROMISE: Evropski in mednarodni instrumenti o otrocih žrtvah in pričah nasilja], Stockholm, PROMISE Project Series www.child-centre.info/promise/publications/

²⁰ Wenke, Daja and Heiberg, Turid (2017) Enabling Child-sensitive Justice: The Success Story of the Barnahus Model and its Expansion in Europe, Stockholm [Zagotavljanje za otroke občutljivega pravosodja: Uspešna zgodba modela Barnahus in njegova širitev v Evropi], The PROMISE Project Series, <http://www.child-centre.info/promise/publications/>

²¹ Orodje za sledenje je bilo zasnovano kot preprosto sredstvo za oceno, kje se storitve znajdejo v postopku vzpostavljanja modela Barnahus, ki vključuje standarde, predstavljene v tem dokumentu. Orodje za sledenje lahko prenesete s spletnega mesta PROMISE, www.childcentre.info/promise/publications/

Model Barnahus

Barnahus (v islandščini „hiša za otroke“) je vodilni model za otrokom prijazno, multidisciplinarno in medinstitucionalno obravnavo otrok žrtev in prič nasilja.²² Namen modela Barnahus je zagotoviti usklajeno in učinkovito obravnavo vsakega otroka ter preprečiti (ponovno) travmatiziranost med preiskavo in sodnimi postopki.

Ena ključnih nalog modela Barnahus je pomagati pri pridobivanju veljavnih dokazov za sodne postopke s pomočjo otrokovega razkritja, da otroku v primeru kazenskega postopka ni potrebno pričati pred sodiščem.²³

Barnahus ponuja pristop „vse na enem mestu“, ki zajema sodelovanje med ustreznimi organi in resorji, kot so policija, socialna in zdravstvena služba, tožilstvo in sodišče, v enem otroku prijaznem prostoru. Barnahus ima pomembno vlogo tudi pri ozaveščanju ključnih deležnikov o nasilju nad otroki.²⁴

Ključna značilnost nordijskih Barnahusov je, da delujejo v okviru nacionalnih organov, kot so socialne službe, zdravstveni sistemi in sistemi za zaščito otrok ter v okviru sodnega sistema. V ta namen so različne države vzpostavile različne institucionalne sporazume. V nekaterih državah je Barnahus na primer funkcija socialne službe in organov za zaščito otrok, v drugih pa je del zdravstvenega sistema ali organov pregona. V vsakem

primeru zajemajo multidisciplinarno in medinstitucionalno sodelovanje v enem, otroku prijaznem prostoru. Ponekod opravi razgovor z otrokom v hiši Barnahus policist, drugod razgovor opravi strokovnjak za otroke, na primer klinični psiholog ali socialni delavec. Vsi Barnahusi pa zagotavljajo, da je oseba, ki opravi razgovor z otrokom, ustrezno usposobljena, kar pomeni, da je opravila posebno usposabljanje za izvedbo forenzičnih razgovorov z otroki, da so vzpostavljeni na dokazih temelječi protokoli za forenzične razgovore in da predstavniki multidisciplinarne skupine spremljajo razgovor v sosednji sobi.

V Evropi obstaja več multidisciplinarnih in medinstitucionalnih služb, podobnih modelu Barnahus, z različno stopnjo udeležnosti nacionalnega zdravstvenega sistema, socialnih služb, sistema za zaščito otrok in/ali lokalnih oblasti.²⁵

Druga pomembna razlika med pristopom Barnahus in drugimi multidisciplinarnimi, medinstitucionalnimi službami je v formalnem priznavanju sodnega sistema. Glede na sodni sistem ter včasih glede na pristop in odnos sodnikov, se morajo otroci v nekaterih evropskih državah še vedno pojaviti na sodišču, tudi če obstajajo prostori za zaslišanje otrok v multidisciplinarnem, otrokom prijaznem okolju. Takšen primer je lahko tudi, če so storitve postale element državnih in/ali lokalnih oblasti, npr. službe za zaščito otrok ali zdravstvenega sistema.

---

²² Wenke, Daja and Heiberg, Turid (2017) Enabling Child-sensitive Justice: The Success Story of the Barnahus Model and its Expansion in Europe, Stockholm [Zagotavljanje za otroke občutljivega pravosodja: Uspešna zgodba modela Barnahus in njegova širitev v Evropi], The PROMISE Project Series, <http://www.childcentre.eu/promise/publications>, str. 4. Glejte tudi razpis EC REC-RDAP-CHIL-AG-2016, ki poudarja Barnahusov model: „Cilj predloga mora biti zagotoviti otrokom prijazno obravnavo na nasilje nad otroki, ki je medinstitucionalna, multidisciplinarna, celovita in, če je mogoče, pod enotnim okriljem. (Barnahus/model otroške hiše).

²³ V večini držav morajo starejši otroci, pogosto starejši od 15 let, pričati na sodišču, tudi če je bil v Barnahusu opravljen razgovor.

²⁴ Nordijski Barnahus imajo različne ključne vloge: Danska: Pomoč lokalnim občinskim službam za zaščito otrok, Islandija: Usklajevanje vzporednih preiskav o kazenskem in otroškem varstvu, Norveška:

Olažšanje policijskega preiskovalnega razgovora, Švedska: Usklajevanje vzporednih kaznivih dejanj in preiskav blaginje otrok (Bakketeig, Elisiv (2016). The Barnahus model in the Nordic countries. [Model Barnahus v nordijskih državah.] Prispevek, predstavljen na regionalni konferenci in študijskem obisku PROMISE, Linköping, 28. in 29. novembra 2016. Na podlagi Johansson, Susanna, Kari Stefansen, Anna Kaldal in Elisiv Bakketeig (v tisku, 2017): Implementing the Nordic Barnahus Model: Characteristics and Local Adaptions [Izvajanje nordijskega modela Barnahus: značilnosti in lokalne prilagoditve]. V Johansson, S., Stefansen, K., Kaldal, A. in Bakketeig, E. (red.). Collaborating against child abuse: Exploring the Nordic Barnahus Model. [Sodelovanje v boju proti zlorabi otrok: razprava o nordijskem modelu Barnahus.]

²⁵ Glejte na primer očrt deležnikov PROMISE, <http://www.childcentre.eu/promise/publications>

Model Centra za varstvo otrok (CAC)²⁶ v ZDA in model Barnahus imata isti splošni cilj, in sicer preprečevanje (ponovne) travmatizacije otroka in zagotavljanje multidisciplinarne obravnave v zadevah v zvezi z otroki. Policija in tožilstvo sta vključena v multidisciplinarno obravnavo, vendar v modelu CAC storitev ni uradno vključena v sodni sistem. Če se vloži obtožnica, mora otrok pred sodišče, ker pričanje ni izvedeno pod pogoji „predpisanega postopka“, kot je zastavljeno v ameriškem sistemu. Vendar model CAC podpira otroka in ga pripravi na sodni postopek, igra pomembno vlogo pri tem, da otrok čim manjkrat govori o svoji izkušnji, in hkrati zagotavlja usklajen odziv različnih služb pri posameznem otroku.

Druge vrste multidisciplinarnih otrokom prijaznih centrov imajo običajno isti cilj v smislu zmanjšanja (ponovne) travmatiziranosti in prav tako zagotavljajo multidisciplinarno obravnavo, vendar ne omogočajo sistematičnega sodelovanja vseh ustreznih državnih in lokalnih organov, vključno s policijo in tožilci. Nekatere od teh storitev so vključene v nacionalne ali lokalne zdravstvene ali socialne službe, druge so bile ustanovljene in delujejo kot neodvisne agencije, pri čemer sodelujejo med seboj na bolj neformalen način.

Nekatere evropske države so sprejele multidisciplinarni in medresorski pristop k zaščiti otrok, vendar ne nudijo skupnih storitev na enem, otroku prijaznem kraju. Čeprav se nekateri standardi lahko uporabljajo za določene elemente takšnih sporazumov, te smernice močno spodbujajo pristop „vse na enem mestu“, s katerim se zagotovi usklajena obravnava na enem, otroku prijaznem kraju. Pravzaprav je to ključni pogoj za preprečevanje (ponovne) travmatiziranosti in zagotovitev otrokovega razkritja.

Model na naslednji strani prikazuje, kako je bil vzpostavljen Barnahus na Islandiji.

Več o tem

Vsaka država se bo pri vzpostavitvi modela Barnahus ali drugega podobnega modela srečala z različnimi izzivi in priložnostmi. Predstavitve petih različnih modelov spodaj in primeri omembe vrednih praks v celotni različici tega dokumenta kažejo, kako so bili Barnahus in podobne otrokom prijazne službe v različnih nacionalnih okvirih vzpostavljeni na raznolike in iznajdljive načine ob hkratnem upoštevanju temeljnih načel in vrednot, ki jih povzemajo standardi. Glejte tudi *predlogo in smernice medinstitucionalnega sporazuma*, ki vam lahko pomagajo preučiti ključne elemente za uvedbo standardov v vašem kontekstu.²²

Ključna skupna merila modela Barnahus

Barnahus ponuja otrokom prijazno, varno okolje, ki združuje vse ustrezne storitve pod enotnim okriljem, kar

1. Forenzični razgovori se izvajajo v skladu s protokolom, ki temelji na dokazih
2. Dokazna veljavnost otrokove izjave je zagotovljena z ustreznimi ureditvami v skladu z načeli predpisanega postopka. Cilj je zagotoviti, da otroku ni treba ponoviti svoje izjave na sodišču, če je vložena obtožnica;
3. Na voljo je izvedba zdravstvene ocene, tako za forenzične preiskovalne namene kot za zagotovitev otrokovega fizičnega dobrega počutja in okrevanja;
4. Na voljo so psihološka podpora ter kratkoročne in dolgoročne terapevtske storitve za zdravljenje otrokove travme ter družinskih članov in skrbnikov, ki niso storilci zlorabe;
5. Izvede se ocena potrebe po zaščiti žrtve ter morebitnih sorojencev v družini; zagotovljeno je tudi nadaljnje spremljanje.

---

²⁶ Za dodatne informacije o centrih za zagovorništvo otrok obiščite spletno stran <http://www.nationalchildrensalliance.org/cac-model>

BARNAHUS, Islandija

Ključna naloga Barnahusa je usklajevanje vzporednih preiskav organov pregona in služb za zaščito otrok

Usklajevanje medinstitucionalnega sodelovanja, zlasti glede zbiranja dokazov;
Izvajanje forenzičnih razgovorov z uporabo protokolov, ki temeljijo na dokazih;
Svetovanje v posameznih primerih, v sodelovanju s partnerskimi agencijami;
Strokovno ocenjevanje in terapija za otroke žrtve nasilja;
Svetovanje staršem in drugim skrbnikom, ki niso storilci zlorabe;
Svetovanje lokalnim službam za zaščito otrok in po potrebi drugim službam.

FORENZIČNI RAZGOVORI – STROKOVNJAKI ZA DUŠEVNO ZDRAVJE USPOSOBLJENOST ZA FORENZIČNE RAZGOVORE

Pričanja na sodišču:

- Odgovornost za pridobitev otrokovega pričevanja pod okriljem sodnika in pod nadzorom obrambe, tožilstva, policije, lokalne službe za zaščito otrok in otrokovega pravnega zagovornika
- Posredovanje vprašanj sodnika, obrambe in drugih, če je to ustrezno
- Pričanja so posneta za uporabo na sodišču, če je vložena obtožnica

Preiskovalni razgovori:

- Pridobivanje otrokove pripovedi (če je mogoče) na zahtevo lokalnih služb za zaščito otrok, ko ni bilo razkritja ali pa je razkritje dvomno
- Pridobivanje otrokovega pričevanja na zahtevo služb za zaščito otrok, ko je osumljenec mlajši od starostne meje kazenske odgovornosti

ZDRAVSTVENI PREGLED – USPOSOBLJENO ZDRAVNIŠKO OSEBJE

- Zdravstveni pregledi se opravijo na zahtevo policije, lokalne službe za zaščito otrok, otroka ali staršev
- Pregled opravijo izkušen pediater, ginekolog in usposobljen zdravstvenik, zaposleni v islandski univerzitetni bolnišnici
- Forenzični pregledi se izvajajo v univerzitetni bolnišnici

OCENA, TERAPIJA, PODPORA – USPOSOBLJEN STROKOVNJAK ZA DUŠEVNO ZDRAVJE

Ocena in zdravljenje

- Odgovornost za oceno duševnega zdravja na podlagi preverjenih instrumentov in vprašalnikov
- Odgovornost za zdravljenje težav z duševnim zdravjem z uporabo terapije, ki temelji na dokazih

Zagotavljanje dostopa do zdravljenja

- Zagotavljanje terapije v domačem okolju za otroke žrtve na podeželju

Podpora staršem, ki niso storilci zlorabe

- Svetovanje staršem/skrbnikom, ki niso storilci zlorabe, in sorojencem, če je to ustrezno

DRUGE NALOGE – EKIPA BARNAHUSA

- Svetovanje lokalnim službam za zaščito otrok (na zahtevo)
- Usklajevalno srečanje v zvezi s primerom in upravljanje primera pred pričanji na sodišču
- Medinstitucionalna srečanja za svetovanje pred napotitvijo v Barnahus
- Predložitev poročil o postopku sodiščem
- Evidentiranje primerov in vodenje arhiva
- Izobraževanje, usposabljanje in ozaveščanje

- > **Uradno vključena v državni sistem zaščite otrok.**
- > **Vladni resor zagotavlja financiranje in upravljanje osebja.**
- > **Vladni resor zagotavlja pravne in druge strokovne smernice ter je odgovoren za upravna vprašanja, v sodelovanju s sodišči, okrožnim tožilstvom, policijo, univerzitetno bolnišnico in lokalno službo za zaščito otrok, ki so partnerji modela Barnahus**

Standardi modela Barnahus

To poglavje navaja standarde evropskega modela Barnahus. Standarde sestavljajo medsektorska načela in dejavnosti, temeljne funkcije in institucionalni sporazumi, ki omogočajo otrokom prijazno, učinkovito in sodelovalno delovanje. Standard večinoma sestavlja več povezanih elementov splošnega standarda. Standard, povezan s ciljno skupino, na primer vključuje dva elementa: „vključujoča in široka opredelitev“ in „nediskriminacija“.

Standardi skupaj določajo praktični okvir za akterje, ki želijo vzpostaviti in voditi storitve, ki upoštevajo temeljna načela in značilnosti modela Barnahus. Standardi se lahko uporabljajo kot navdih in podpora pri nenehnem razvoju medsektorskih dejavnosti službe, temeljnih funkcij in organizacijske strukture. Standardi zagotavljajo tudi smernice za krepitev kompetenc osebja in preventivno delo, kot sta izmenjava informacij in pridobivanje znanja s pomembnimi deležniki.

Opis in utemeljitev standardov in predlaganih kazalnikov, povezana zakonodaja in smernice ter ustrezna orodja so povzeti v preglednicah, ki vsebujejo „standardni profil“. Ključ do „standardnega profila“, ki opisuje vsebino, je na voljo na strani 9.

Standardi so prenosljivi in jih je mogoče prilagoditi različnim nacionalnim sistemom in postopkom, ki so povezani s socialnimi službami²⁷, zdravstvom, kriminalističnimi preiskavami in sodnimi postopki.

Prvi standard vsebuje tri medsektorske dejavnosti, ki veljajo za celotni postopek, od začetnega poročila do sojenja: zagotavljanje, da dejavnost in odločanje potekata v korist otroka (1.1), zagotavljanje, da sta izpolnjeni otrokovi pravici do slišnosti in prejemanja informacij (1.2) ter preprečevanje nepotrebne odlašanja (1.3).

Standardi 2–4 se nanašajo na institucionalne sporazume in organizacijsko strukturo, na primer zagotavljanje otrokom prijaznega okolja, in so pomembni za dele postopka, ki potekajo v Barnahusu.

Standardi 5–10 obravnavajo temeljne funkcije in posebne dejavnosti, ki jih opravlja Barnahus, na primer medinstitucionalno obravnavo primerov, forenzične razgovore in zdravniški pregled.

Več o tem

Celotna različica teh smernic vključuje več primerov dobre prakse, ki ponazarjajo, kako standarde izvajajo izkušeni Barnahusi in otrokom prijazni centri za otroke žrtve in priče nasilja v Evropi. Vsebuje tudi orodja in izvlečke iz prava ter smernice, ki zagotavljajo nadaljnja navodila za uporabo standardov. Vključuje tudi slikovite primere postopka od začetnega poročila do sojenja in vlogo varne hiše za otroke (Barnahusa) ter otrokom prijaznih služb v različnih državah.²⁸ Glej tudi *Medinstitucionalni sporazum in smernice*, ki vam lahko pomagajo pri raziskovanju elementov, ključnih za izvedbo standardov v vašem specifičnem kontekstu.²²

²⁷ To vključuje ocene zaščite otrok, ki so objektivne ocene tveganja, da je otrok izpostavljen nadaljnjemu nasilju staršev/skrbnikov. Obvešča o odločitvah v zvezi s potekajočimi posegi v družino in/ali preselitvijo otroka od doma.

²⁸ Lind Haldorsson, Olivia (2017) European Barnahus Quality Standards: Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence [Evropski standardi kakovosti Barnahus: Smernice za multidisciplinarno in medinstitucionalno obravnavo otrok žrtev in prič nasilja] <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standard/>

Ključ do branja standardov

Kaj ta standard določa?

Na podlagi prava OZN, EU, prava Sveta Evrope in modela Barnahus ta dokument otrokom žrtvam in pričam nasilja predstavlja 10 dobrih standardov prakse za otroku prijazne in učinkovite službe. Temeljni cilj standardov je preprečevanje (ponovne) travmatizacije, zagotavljanje verodostojnih pričanj na sodišču in upoštevanje pravic otrok do zaščite, pomoči in otrokom prijaznega pravosodja.

Standardi podpirajo implementacijo evropskih in mednarodnih pravnih zavez in verodostojnega svetovanja.

Zakaj je treba izpolnjevati ta standard?

Sklici na mednarodne in evropske pravne obveznosti: Standardi in kazalniki vključujejo pravne obveznosti, omenjene v tem okvirčku. Te pravne obveznosti, razvrščene v Zbirki PROMISE o pravu in smernicah, temeljijo na posebnih določbah mednarodnega in evropskega pravnega instrumenta. V preglednici na straneh 29–33 je naveden seznam določb in pravnih instrumentov, ki so še posebej pomembni za standard in pravno obveznost.

Sklici na smernice: Točni argumenti glede tega, zakaj je treba standard izpolniti, temeljijo na otrokovih pravicah, kot so določene v mednarodnem in regionalnem pravu, ki izhaja iz veljavnih smernic Odbora OZN za otrokove pravice in drugih teles ali organizacij, kot je Svet Evrope.

Raziskave in izkušnje: Standardi ravno tako na prvo mesto postavljajo potrebe otrok, katerih splošni cilj je zagotavljanje učinkovite in otroku prijazne prakse, namenjene vsem otrokom, ki so žrtve oziroma priče nasilja. Standardi tako nastajajo ob upoštevanju raziskav na pomembnih področjih

kot tudi izkušenj multidisciplinarnih in medinstitucionalnih skupin o tem, kaj dokazano deluje, in imajo pozitiven vpliv na dobro počutje otroka žrtve in njegovih družinskih članov, ki niso storilci zlorabe.

Primeri kazalnikov in/ali dokazov o izpolnjevanju standarda

Kazalniki lahko pomagajo ugotoviti, ali in v kolikšni meri neka služba pri svojem delu uporablja določen standard, in podpirajo pregled načel in prakse. Kazalniki temeljijo na mednarodnem in nacionalnem pravu in smernicah in se lahko, tako kot standardi, prilagodijo, da odražajo večino pravnega, političnega, družbenogospodarskega in kulturnega okolja.

Večina kazalnikov je povezanih s politiko, kar kaže na obstoj ustreznih načel in postopkov, kot so uradni medinstitucionalni sporazumi. Kazalniki lahko predstavljajo tudi fizične ali tehnične ureditve, kot je na primer obstoj sobe za razgovore z avdiovizualnimi povezavami do drugih sob v uporabi. Vsi ti kazalniki potrebujejo opisne informacije, na primer o veljavni politiki, postopkih, protokolih, fizičnih in tehničnih ureditvah.

V nekaterih primerih lahko s količinskimi kazalniki dopolnimo kazalnike politike/postopka, kot je število dni med razkritjem ali prijavo suma in forenzičnim razgovorom (nepotrebno odlašanje). Količinski kazalniki potrebujejo zbiranje določenih podatkov s številčno vrednostjo.

Treba je omeniti, da kazalniki zagotavljajo primere kazalnikov in dokaze. Vsaka dejavnost bi morala vlagati čas v razvoj celotnega sklopa kazalnikov za spremljanje uspešnosti. Tu predlagani kazalniki in vrste dokazov lahko služijo kot navodila in navdih.

Treba je tudi omeniti, da so kazalniki strogo povezani z delovanjem in učinkovitostjo storitve in ne zagotavljajo informacij o kratkoročnem ali dolgoročnem vplivu in/ali izidu na otroke, ki imajo korist od storitev.

Več o tem

Celotna različica teh smernic vsebuje sklice na praktična orodja, smernice, politiko, predloge in druge vire, ki lahko pripomorejo k izvajanju standarda, vključno z *Glejte tudi predlogo in smernice medinstitucionalnega sporazuma*.²²

Standard 1: Ključna načela in medsektorske dejavnosti

Standard 1 sestavljajo tri ključna načela, ki delujejo v skladu z multidisciplinarno prakso in sprejemanjem odločitev v Barnahusu.

Načela se uveljavljajo z medsektorskimi dejavnostmi, ki se izvajajo kot sestavni deli posameznih temeljnih funkcij, navedenih v standardih 5–10.

Medinstitucionalne dejavnosti omogočajo institucionalni dogovori in organizacijska ureditev, navedeni v standardih 2–4.

Ključna načela in medinstitucionalne dejavnosti vključujejo temeljna določila mednarodnega, in nacionalnega prava, vključno s 3. in 12. členom Konvencije OZN o otrokovih pravicah.²⁹ Člena sta ključnega pomena za preprečevanje (ponovne) travmatizacije, kar je osrednji cilj Barnahusa.

Ključna načela in medinstitucionalne dejavnosti, navedene s standardu 1, se osredotočajo na:

- zagotavljanje, da je otrokova korist v ospredju delovanja in odločanja (standard 1.1);
- upoštevanje otrokove pravice do slišnosti, ne da bi to povzročilo (ponovno) travmatizacijo, tudi tako, da so mu ves čas na voljo ustrezne informacije (standard 1.2);
- zagotavljanje pravočasnega izvajanja postopkov zaščite, pomoči in prava (standard 1.3).

---

²⁹ Celoten okvir standardov prispeva k izvajanju 19. in 6. člena Konvencije OZN o otrokovih pravicah (pravica do življenja, preživetja in razvoja). Nediskriminacija (2. člen Konvencije OZN o otrokovih pravicah) je v nadaljevanju pod standardom 3 obravnavana kot sestavni vidik določitve ciljne skupine storitve.

Zaščita otroka je osrednje načelo in medinstitucionalna dejavnost, ki je posebej obravnavana v standardih 2 in 10.

Standard 1.1 Otrokova korist

Kaj ta standard določa?

Otrokova korist: Pri vseh dejanjih, ki zadevajo otroka in družinske člane/skrbnike, ki niso storilci zlorabe, se upošteva zlasti otrokova korist.

Zakaj je treba izpolnjevati ta standard?

Mednarodne pravne obveznosti: Otrokova korist (3. člen Konvencije OZN o otrokovih pravicah) je pravica, splošno načelo in postopkovno pravilo. To je pomembno za izvajanje celotne konvencije, vključno s pravico otrok do zaščite pred nasiljem. Določba 3. člena Konvencije OZN o otrokovih pravicah zahteva, da vsi udeleženci skrbno preučijo učinek svojih dejanj na otroke, da bi zagotovili, da je otrokova korist na prvem mestu. Konvencija OZN o otrokovih pravicah poudarja, da je tretji odstavek 3. člena pomemben za zagotavljanje vseh storitev in prostorov za otroke. Službe za otroke žrtve in priče nasilju morajo zato zagotoviti, da odločitve o pravih ukrepih temeljijo na oceni, kaj je najboljšo za posameznega otroka. Konvencija OZN o otrokovih pravicah priznava, da je koncept otrokove koristi „zapleten in [da] je treba njegovo vsebino določiti pri vsakem primeru posebej“.³⁰

Evropske pravne določbe:

Glavno vodilo pri izpolnjevanju obveznosti iz direktiv je zagotavljanje otrokove koristi.

³⁰ Najnovejše vpoglede v teorijo in prakso zagotavljanja otrokove koristi lahko najdete v naslednji zbirki esejev: The best interests of the child – A dialogue between theory and practice [Otrokova korist – dialog med teorijo in prakso] (Svet Evrope, marec 2016) <https://rm.coe.int/CoERMPublicCommonSearchServices/DisplayDCTMContent?documentId=0900001680657e56>

Navodila: Splošni komentar št. 13 Konvencije OZN o otrokovih pravicah poudarja, da „je treba upoštevati pravico otrok do tega, da je glavno vodilo v vseh zadevah, v katere so vpleteni ali vplivajo na njih, otrokova korist, še posebej, ko so otroci žrtve nasilja, kot tudi pri vseh preventivnih ukrepih“. Splošni komentar št. 14 Konvencije OZN o otrokovih pravicah namenja posebno pozornost ocenjevanju in določanju³¹ otrokove koristi multidisciplinarnim skupinam (splošni komentar št. 14, 47. odstavek). Zaradi skupnega dela sta multidisciplinarna in medinstitucionalna skupina še posebno primerni, da zagotovita celovito oceno in poskrbita, da se otrokove koristi upoštevajo v celotnem postopku. Skupne navade in ukrepi pomagajo zagotavljati, da so otrokove koristi v središču multidisciplinarnega in medinstitucionalnega postopka.

Glejte tudi Smernice Sveta Evrope za otrokom prijazno pravosodje (2010), poglavje 3. D.; CoE Rec. Otrokom prijazne socialne storitve (2011), pogl. 3.A in razmislek EK, ki predlaga deset načel za integrirane sisteme za zaščito otrok.

Primeri kazalnikov in/ali dokazov o izpolnjevanju standarda

- Vzpostavljen je in se tudi sistematično izvaja okvir/rutina/postopek za vključevanje multidisciplinarnih in medinstitucionalnih ekip v ocenjevanje in določanje najboljše koristi za posameznega otroka;
- Vzpostavljen je (nedokončen in nehierarhičen) seznam elementov, ki ga je treba vključiti v oceno otrokove koristi z namenom, da se zagotovi polno in učinkovito uživanje otrokovih pravic, kot je določeno v zakonodaji in smernicah. Seznam sistematično uporablja ekipa Barnahusa;

- Osebe ima jasno razdeljene vloge in odgovornosti pri ocenjevanju in ugotavljanju koristi za posameznega otroka;
- Osebe je seznanjeno in usposobljeno za uporabo postopkov in orodij v ta namen, na primer seznama, protokolov in postopkov za ocenjevanje in ugotavljanje koristi za posameznega otroka;
- Ocene otrokove koristi upoštevajo otrokovo stališče, identiteto, ohranjanje družinskega okolja in vzdrževanje odnosov, oskrbo, zaščito in varnost otroka, njegovo ranljivost, pravico do zdravja, izobrazbe ter uravnoteženost elementov³²;
- Ugotavljanje otrokove koristi brez nepotrebnega odlašanja izvedejo usposobljeni strokovnjaki. Temelji na ugotovljenih dejstvih, o katerih jih obvestijo otrok in skrbnik(i), ki ni(so) storilec (storilci) zlorabe.

Primeri orodij za zagotavljanje doslednega in sistematičnega upoštevanja otrokove koristi

Rutine in postopki: Jasne rutine in postopki so temeljnega pomena pri zagotavljanju, da so pri odločanju in posredovanju v Barnahusu glavno vodilo otrokove koristi ter da se otrokove koristi sistematično upoštevajo v vsakem primeru. Obstajajo na primer jasni postopki in stalni program za redno medinstitucionalno načrtovanje in skupne posvetovalne sestanke, ki so bistvenega pomena za ocenjevanje in določanje koristi otrok.

Sporazum o sodelovanju: Sporazum o sodelovanju, ki je nadalje obravnavan v standardu 2, jasno določa zaveze posameznih institucij, njihove vloge in odgovornosti. Izkazalo se je, da je to ključnega pomena pri zagotavljanju, da sodelovanje institucij in zagotovljenih storitev postane manj občutljivo na spremembe osebja in virov (kar lahko negativno vpliva

³¹Ocenjevanje se nanaša na vrednotenje in uravnoteženje vseh elementov, ki so potrebni za odločitev v posebni situaciji. Določitev se nanaša na formalni postopek, namenjen ugotavljanju otrokove koristi na podlagi ocene koristi (Splošni komentar Konvencije OZN o otrokovih pravicah št. 14, odstavek 47).

³² V Splošnem komentarju št. 14 je Odbor opredelil nekatere situacije, v katerih je nujno treba uravnotežiti elemente, vključno s primeri, ko pride do konflikta med različnimi elementi, ki se

obravnavajo v primeru (na primer ohranjanje družinskega okolja in zaščita otroka pred nevarnostjo nasilja staršev).

na kontinuiteto in doslednost pri ocenjevanju in določanju otrokove koristi).

Seznami: Barnahus s kontrolnimi seznamami zagotavlja, da so pri sprejemanju odločitev in posredovanju v Barnahus upoštewane največje koristi otroka žrtve ali priče kaznivega dejanja, uporablja pa jih tudi pri ocenjevanju in določanju otrokove koristi.

Evalvacija: Barnahus izvaja redne evalvacije operativnih postopkov in okolja v Barnahus, z otroškega vidika. To pomaga zagotavljati, da sta celoten proces in okolje otroku prijazna in da se v postopku upoštevajo osnovni pogoji, ki zagotavljajo upoštevanje koristi otrok tako na splošno kot v posamičnih primerih.

Nadaljnji sestanki: Barnahus organizira sestanek z otrokom in staršem oziroma skrbnikom v roku enega tedna po opravljenem forenzičnem razgovoru v Barnahusu. To zagotavlja možnost, da se od otrok in staršev pridobijo povratne informacije o izkušnjah v Barnahusu. Z osebo, ki je otroka spremljala v Barnahus in ki lahko priskrbi povratne informacije o tem, kako je otrok doživel obisk Barnahusa, se opravijo tudi telefonski razgovori.

Primeri iz Barnahusa v mestu Linköping na Švedskem

Okvirji za ocenjevanje in določanje otrokove koristi

Odbor OZN za otrokove pravice (CRC) je pripravil smernice o tem, kako naj se ocenjujejo in določajo otrokove največje koristi in kateri elementi morajo biti pri tem upoštevani, v svojem splošnem komentarju št. 14 (2013) o pravici otroka, da se kot glavno vodilo pri odločanju upošteva njegova korist (3. člen, prvi odst.).

Odbor OZN za otrokove pravice pravi, da „je ocenjevanje otrokove koristi edinstvena dejavnost, ki bi jo bilo treba izvesti v vsakem posameznem

primeru glede na določene okoliščine vsakega otroka...“, vključno s „posameznimi značilnostmi zadevnega otroka oziroma otrok, kot so med drugim spol, stopnja zrelosti, izkušnje, pripadnost manjšinski skupini, telesna, senzorična ali intelektualna motnja, kot tudi družbeni in kulturni kontekst, v katerem se znajde otrok oziroma otroci, kot je na primer prisotnost oziroma odsotnost staršev, ali otrok živi z njimi, kako kakovosten je odnos med otrokom in njegovo družino ali skrbnikom, okolje v sorazmerju z varnostjo, obstoj kakovostnih nadomestnih sredstev, ki so na voljo družini, oddaljeni družini ali skrbnikom itd.

Skladno s Konvencijo OZN o otrokovih pravicah se ugotavljanje otrokove koristi začne z oceno posebnih okoliščin, zaradi katerih je otrok edinstven. Ta postopek je mogoče podpreti z oblikovanjem „nedokončnega in nehierarhičnega seznama elementov, ki bi jih lahko izključili v oceno otrokove koristi“, primernega za kontekst Barnahusov.

Odbor OZN za otrokove pravice priporoča, da seznam zagotavlja specifična navodila, pri čemer pa naj bo dovolj prožen, da je mogoče upoštevati druge dejavnike, ki so morda pomembni pri posameznemu otroku. Odbor OZN za otrokove pravice poudarja, da se „elementi, ki so v nasprotju z pravicami, vključenimi v konvenciji, ali katerih učinkovanje bi nasprotovalo pravicam v skladu s konvencijo, ne smejo šteti kot veljavni pri ugotavljanju, kaj je najboljše za otroka ali otroke.“

Odbor OZN za otrokove pravice meni, da bi pri ugotavljanju ali določanju otrokove koristi morali upoštevati v nadaljnjem naštetih elemente. Elementi morajo biti skrbno uravnoteženi. Za podrobno razpravo o posameznih elementih glejte 52. in naslednje člene Splošnega komentarja št. 14.

- (a) Otrokovo stališče
- (b) Otrokovo osebnost
- (c) Ohranjanje družinskega okolja in vzdrževanje odnosov

- (d) Nega, zaščita in varnost otroka
- (e) Ocena ogroženosti
- (f) Otrokova pravica do zdravja
- (g) Otrokova pravica do izobraževanja

Standard 1.2 Pravica do izražanja lastnega mnenja v postopkih in prejemanja informacij

Kaj ta standard določa?

Pravico do slišnosti v postopkih in prejemanja informacij: Upoštevat in udeležati se pravica otroka biti slišan in njegova pravica do prejemanja informacij.

Zakaj je treba izpolnjevati ta standard?

Mednarodne zakonske obveznosti: Pravica otrok do udeležbe je eno od splošnih načel Konvencije OZN o otrokovih pravicah (UNCRC). Skladno z 2. odstavkom 12. člena je treba otroku še zlasti zagotoviti možnost biti slišan pri zakonskih in upravnih postopkih, ki vplivajo nanj.

Evropske pravne določbe:

- Upoštevanje otrokovih stališč
- Zagotavljanje informacij
- Pravica do tolmačenja in prevajanja
- Možnost odreditve zaslišanja otroka žrtve z uporabo ustreznih komunikacijskih tehnologij

Smernica: Odbor OZN za otrokove pravice (CRC) „poudarja, da starost ne sme biti ovira pri izvajanju otrokove pravice do polnega sodelovanja v sodnem postopku“. Pravica otrok žrtev do izražanja lastnega mnenja v postopkih je opisana v 19. členu Konvencije OZN o otrokovih pravicah in jo je Odbor OZN za otrokove pravice že večkrat znova potrdil in pojasnil (npr. v Splošnem komentarju Odbora OZN za otrokove pravice št. 13). Odbor za

otrokove pravice je pozval države, da „zagotovijo, da se stališča, potrebe in skrbi otrok žrtev, ki so doživeli spolno zlorabo ali drugo obliko nasilja, predstavijo in upoštevajo v postopkih, ki vplivajo na njihove osebne interese“. Pri tem morajo države „sprejeti vse potrebne ukrepe, da se zagotovi uveljavljanje pravice do izražanja otrokovega mnenja v postopkih in s tem popolna zaščita otroka“ (Splošni komentar Konvencije OZN o otrokovih pravicah št. 12). Izvajajo naj se ukrepi za preprečevanje ponovne travmatizacije, na primer izogibanje ponovnim pričanjem in uporabi videoposnetkov razgovorov (Splošni razpravni dan o pravici otroka biti slišan v postopkih).

Glejte tudi Smernice Sveta Evrope za otrokom prijazno pravosodje (2010), poglavje IV.D.3; priporočilo SE Otrokom prijazne socialne storitve (2011), poglavje 3. B in; Dokument Evropske komisije z razmislekom o 10 načelih celovitih sistemov zaščite otrok, vključno s 1. načelom.

Raziskave in izkušnje: Pravica do prejemanja informacij in pravica do slišnosti sta temeljna vidika multidisciplinarnega in medinstitucionalnega postopka. Sistematična seznanitev s stališči otroka bo zagotovila globlje razumevanje njegovih želja in potreb ter pripomogla k opredelitvi otrokove koristi ter ustreznega in trajnega ukrepanja, vključno npr. z zdravljenjem in terapijo. Dostop do ustreznih informacij je osnovni pogoj za smiselno sodelovanje. Prav tako bo opogumilo otroka in pripomoglo k njegovemu nadzoru nad situacijo.

Če bodo otroci dobili možnost predstaviti svojo izkušnjo v Barnahus, bodo lahko s tem zagotovili neprecenljive povratne informacije o ustreznosti in primernosti okolja, postopka in obravnave v Barnahus.

V raziskavi, ki jo je pred kratkim izvedla Agencija za temeljne pravice (FRA) in v katero je bilo vključenih 392 otrok in 9 držav članic Evropske unije, so otroci poudarili pomen pravice, da je njihovo stališče sprejeto z razumevanjem in spoštovanjem, kar kaže na potrebo po jasnih in

praktičnih smernicah ter po usposabljanju vseh strokovnih delavcev, ki pridejo v stik z njimi.³³

„Dobro je, da lahko izrazim svoje mnenje in da bo to vplivalo na postopek“
—16-letna deklica, žrtev spolne zlorabe

„Do informacij o tem sem prišla le stežka ali pa sploh ne, saj so moji posvojitelji vse zadržali zase“ – 15-letna deklica, žrtev spolne zlorabe³⁴

Primeri kazalnikov in/ali dokazov o izpolnjevanju standarda

- Strokovni delavci se usposablajo za opravljanje dodeljenih nalog, kar vključuje posebno usposabljanje o načinu ravnanja z otroki glede na njihovo starost in zrelost;
- Kriminalistični razgovori potekajo na način, ki otroku pomaga pri uveljavljanju pravice do izražanja lastnega mnenja v sodnih postopkih (glejte tudi Standard 6 o kriminalističnih razgovorih);
- Otroci in njihovi starši/skrbniki, ki niso storilci kaznivega dejanja, lahko vplivajo na čas, kraj in okoliščine intervencij, kot sta zdravljenje in terapija;
- Otroci lahko podajo povratne informacije o svojih izkušnjah v zvezi z obravnavo;
- Otrokom in njihovim skrbnikom se informacije zagotavljajo redno in sistematično, prilagojeno starosti in razvoju otroka;
- Otroci in skrbniki prejemaajo informacije v jeziku, ki ga razumejo;
- Posebej si prizadevamo zagotoviti, da bi imeli enake možnosti za prejemanje informacij in izražanja svojega mnenja otroci s posebnimi potrebami ali ovirami.

³³ Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States [Otrokom prijazno pravosodje: perspektive in izkušnje otrok, vključenih v sodne postopke kot žrtve, priče ali stranke v devetih državah članicah EU] (Agencija EU za temeljne pravice, februar 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

Več o tem

Če želite izvedeti več o tem, kako se lahko ti standardi izvajajo v smislu pridobivanja pogledov otrok na njihove izkušnje v Barnahusu, glejte *Standard 1.2. Orodje za sodelovanje otroka*, ki vsebuje smernice in izbor vzorčnih vprašalnikov.³⁵

Standard 1.3 Izogibanje nepotrebemu odlašanju

Kaj ta standard določa?

Izogibanje nepotrebemu odlašanju: Sprejeti so ukrepi za preprečevanje nepotrebega odlašanja, s čimer se zagotavlja, da potekajo forenzični razgovori, ocene zaščite otrok ter psihološki in zdravniški pregledi v predpisanem časovnem obdobju in da otroci prejmejo informacije pravočasno.

Zakaj je treba izpolnjevati ta standard?

Evropske pravne določbe:

- Med poročanjem o dejstvih in razgovori ne sme biti nepotrebega odlašanja
- Individualna ocena okoliščin vsakega otroka in potreb družinskih članov, ki niso storilci zlorabe
- Zagotavljanje informacij
- Zagotavljanje pomoči in podpore

Smernice: Odbor OZN za otrokove pravice (CRC) navaja, da učinkovita pomoč zahteva, da se pri ukrepih, ki se sprejmejo po postopku, ne sme

³⁴ Navedki iz: Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States [Otrokom prijazno pravosodje: perspektive in izkušnje otrok, vključenih v sodne postopke kot žrtve, priče ali stranke v devetih državah članicah EU.] (Agencija EU za temeljne pravice, februar 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

pretirano odlašati (Splošni komentar Konvencije OZN o otrokovih pravicah št. 13). Glejte tudi Smernice Sveta za otrokom prijazno pravičnost (2010), poglavje IV.D.4.

Raziskave in izkušnje: Izogibanje nepotrebemu odlašanju je temeljno načelo zaščite otrok in otrokom prijaznih kazenskih preiskav in postopkov. Učinkovito medinstitucionalno delo temelji tudi na izogibanju nepotrebemu odlašanju, da lahko vsaka agencija pravočasno opravi svoje naloge. To pozitivno vpliva na dobro počutje otroka in lahko izboljša izid kazenske preiskave in sodnega postopka. Tako lahko na primer izogibanje nepotrebemu odlašanju med poročanjem in forenzičnim razgovorom, otroku olajša pripovedovanje svoje zgodbe in pomnjenje podrobnosti, kar izboljša kakovost in vrednost otrokovega pričevanja. To lahko tudi zmanjša tveganje, da je otrok izpostavljen pritisku, naj umakne izjave. Omogoča tudi zgodnjo oceno morebitnih potreb po zaščiti, ne da bi ogrozilo dokazno vrednost otrokove izjave. To pa zagotavlja, da je otrok brez odlašanja zaščiten pred nadaljnjo izpostavljenostjo nasilju. Pravočasno opravljen zdravniški pregled lahko pokaže sledi fizičnega nasilja in omogoči zavarovanje teh dokazov, kar lahko vpliva tako na postopek obravnave kot na sodni postopek, lahko pa vpliva tudi na zgodnejši začetek terapevtske obravnave.

„Želela sem si le, da bi bilo vsega konec. Toda trajalo je in trajalo in imeli smo vse več obiskov, ki so govorili, da bo trajalo še dlje ... Želela sem, da se stvari zame zaključijo, da bom lahko spet normalno zaživela. Toda trajalo je mesece in mesece, da se je to zares zgodilo.“ – 12-letno dekle, žrtev spolne zlorabe³⁵

³⁵ Navedek iz: Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States [Otrokom prijazno pravosodje: perspektive in izkušnje otrok, vključenih v sodne postopke kot žrtve, priče ali stranke v devetih

Primeri kazalnikov in/ali dokazov o izpolnjevanju standarda

- Zbiranje podatkov v posameznih primerih prispeva k upoštevanju rokov, na splošno pa k preprečevanju nepotrebega odlašanja;
- Skupna posvetovanja za pripravo na forenzični razgovor potekajo čim hitreje, da se prepreči zamuda pri razgovoru;
- Tožilec, ki vodi predkazenski postopek, opravi forenzični razgovor v sosednji sobi, da ni zakasnitve pri dostopu do ustreznih informacij;
- Socialni delavec opazuje forenzični razgovor v sosednji sobi, da lahko nemudoma sprejme ukrepe za izpolnitev potreb in zaščito otroka;
- Osebe Barnahusa je med forenzičnim razgovorom na voljo, da lahko po potrebi zagotovi takojšnje krizno posredovanje;
- Skupni nadaljnji sestanek poteka neposredno po forenzičnem razgovoru, s čimer se zagotovi, da vsi razumejo nadaljnje korake, vloge in odgovornosti;
- Na medinstitucionalnih sestankih pred forenzičnim razgovorom in po njem se uporabljajo kontrolni sezname, da se zagotovi, da nič ne ostane spregledano ter da se sprejmejo ustrezni in zadostni ukrepi;
- Nemudoma se oceni potrebnost zdravniškega pregleda. Če je potreben zdravniški pregled, se ta načeloma opravi isti dan kot forenzični razgovor v prostorih Barnahusa;
- Nemudoma se oceni potreba po terapevtskih storitvah, vključno s krizno podporo.

Količinski kazalniki

- Čas od razkritja ali prijavljenega suma do začetka ocene zaščite otroka;
- Čas od razkritja ali prijavljenega suma do prvega sestanka za medinstitucionalno načrtovanje;

državah članicah EU] (Agencija EU za temeljne pravice, februar 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childrens-perspective>

- Čas od sestanka za medinstitucionalno načrtovanje do forenzičnega razgovora;
- Čas od razkritja ali prijavljenega suma do forenzičnega razgovora;
- Čas od razkritja ali prijavljenega suma do psihološkega pregleda;
- Čas od razkritja ali prijavljenega suma do zdravniškega pregleda;
- Čas od razkritja ali prijavljenega suma do zdravniške/psihološke obravnave pri otroku in družinskih članih;
- Čas od začetka predkazenskega postopka do odločitve o pregonu;
- Čas od začetka predkazenskega postopka do sojenja.

Standard 2: Multidisciplinarno in medinstitucionalno sodelovanje v Barnahusu

Kaj ta standard določa?

2.1 Formalni status: Barnahus je uradno vključen v nacionalne ali lokalne službe za socialno varstvo ali zaščito otrok, kazenski pregon/sodni sistem ali nacionalni zdravstveni sistem. Barnahus lahko deluje kot neodvisna služba, če ima z ustreznimi predpisi priznana vloga, vključno s formalnim pooblastilom za sodelovanje z ustreznimi javnimi organi.

2.2 Organizacija multidisciplinarnega in medinstitucionalnega sodelovanja v Barnahus: Sodelovanje je strukturirano in pregledno, vključno z jasno določenimi vlogami, mandati, mehanizmi usklajevanja, proračunom, ukrepi za spremljanje in vrednotenje, ki prispevajo k učinkovitim procesom ter zagotavljajo kontinuiteto in stabilnost.

2.3 Postopek in praksa multidisciplinarnega in medinstitucionalnega sodelovanja v Barnahus: Multidisciplinarno in medinstitucionalno posredovanje se začne z začetnim poročilom in ga usmerja postopek sodelovalnih intervencij v kontinuumu primera.

Zakaj je treba izpolnjevati ta standard?

Evropske pravne določbe:

Multidisciplinarnost/koordinacija/sodelovanje

Smernice: Odbor OZN za otrokove pravice (CRC) promovira učinkovite postopke, vključno z medsektorskim usklajevanjem, ki ga po potrebi

zahtevajo protokoli in memorandum o soglasju (splošni komentar CRC št. 13). Glejte tudi Smernice Sveta za otrokom prijazno pravičnost (2010), poglavje IV.5; Priporočilo SE Otrokom prijazne socialne storitve (2011), poglavje V.E in Dokument Evropske komisije z razmislekom o 10 načelih celovitih sistemov zaščite otrok.

Raziskave in izkušnje: Strukturirana organizacija z jasno določenimi vlogami, mandati, mehanizmi usklajevanja, proračunom, ukrepi za spremljanje in vrednotenje prispeva k učinkovitim in sodelovalnim medinstitucionalnim timom, medsebojnemu spoštovanju vlog in skupnemu občutku odgovornosti. Uradni sporazumi, ki zajemajo take ključne elemente, zagotavljajo kontinuiteto in zavezanost vodstva zadevnih institucij. Na Danskem zakon ureja značilnosti Barnahus, vključno z vlogami in odgovornostmi osebja, prostori, financiranjem, oblikami sodelovanja in zbiranjem podatkov. Podpora stalnega uslužbenca, imenovanega za usklajevanje operacij in intervencij medinstitucionalne skupine, lahko pomaga zagotoviti nemoten postopek in kontinuiteto. Koordinator lahko nadzira, ali člani skupine izpolnjujejo svoje zadolžitve in že v zgodnji fazi zazna težave v multidisciplinarnem in medinstitucionalnem procesu. Poleg tega lahko koordinator igra pomembno vlogo pri načrtovanju in upoštevanju rutin in postopkov.

Primeri kazalnikov in/ali dokazov o izpolnjevanju standarda

Formalni status

- Barnahus na podlagi ustreznega predpisa ali s formalnim sporazumom priznavajo in urejajo nacionalne ali lokalne socialne službe ali službe za zaščito otrok, sistem kazenskega pregona/sodni sistem ali nacionalni zdravstveni sistem.
- Barnahus ima uradni mandat ustreznih organov za usklajevanje medinstitucionalnega sodelovanja in zagotavljanje multidisciplinarnih storitev.

Formalni medinstitucionalni ustanovni sporazumi

- Formalni medinstitucionalni ustanovni sporazum, ki so ga podpisali pooblaščen predstavniki, zavezuje ustrezne organe k multidisciplinarnemu in medinstitucionalnemu sodelovanju ter zagotavljanju storitev v Barnahusu;
- Formalni ustanovni sporazum obravnava vidike kot so namen, cilji, zaveze, vloge in odgovornosti, organizacija, finance, zasebnost, časovno obdobje in obvladovanje konfliktov;
- Formalni ustanovni sporazum zagotavlja, da vse institucije prispevajo pod enakimi pogoji, tako da sodelovanje obravnava otroke koristi z vseh vidikov, vključno z zdravjem, zaščito otroka, pravnim in duševnim zdravjem;
- Formalni ustanovni sporazum se redno pregleduje in posodablja skladno z spremembami predpisov ter postopki in strukturami ustreznih organov;
- Izvajanje formalnega ustanovnega sporazuma nadzoruje in ureja odbor, ki vključuje predstavnike različnih organov;
- Osebe je seznanjeno s formalnim ustanovnim sporazumom in se je usposobilo za njegovo uporabo.

Usklajevanje

- Eden ali več uslužbencev je določenih za Barnahus koordinatorja medinstitucionalnega sodelovanja;
- Vloga koordinatorja je jasno opredeljena v opisu delovne funkcije;

- Barnahus Medinstitucionalna skupina se redno sestaja in razpravlja o praktičnih vidikih, povezanih z vsakodnevnim medresorskim sodelovanjem.

Proračun

Sodelujoče institucije se z uradnim dogovorom zavežejo, da bodo prispevale k proračunu za tekoče stroške Barnahusa in osebje Barnahusa.

Zaščita otrok in druge notranje politike

- Služba ima vzpostavljeno politiko zaščite otrok in mehanizme poročanja v skladu z nacionalno zakonodajo in upošteva štiri mednarodne standarde zaščite otrok: politiko, ljudi, postopke in odgovornost.
- Osebe Barnahus pri delu sledi sprejetim notranjim aktom in politikam kot so politika in postopki za zaščito otrok, kodeks ravnanja osebja, politika prijavljanja nepravilnosti, varnostni postopki in protokol za nujne primere.

Pravna ureditev ustanovitve in uporabe Barnahusa v nordijskih državah³⁶

Danska

Na Danskem je bil sprejet zakon o obveznosti ustanovitve in uporabe Barnahusa na nacionalni ravni:

„Občinski sveti v regiji ustanovijo hišo za otroke v vsaki regiji, da proučijo okoliščine otroka ali mladostnika, če je bil ta izpostavljen zlorabi ali ob kakršnem koli sumu take zlorabe.“

³⁶ Ta povzetek temelji na: Bakketeig, Elisiv (2016). The Barnahus model in the Nordic countries. [Model Barnahus v nordijskih državah.] Prispevek, predstavljen na regionalni konferenci in študijskem obisku PROMISE, Linköping, 28. in 29. novembra 2016. Na podlagi Johansson, Susanna, Kari Stefansen, Anna Kaldal in Elisiv Bakketeig (v tisku, 2017): Implementing the Nordic Barnahus model: Characteristics and local adaptations [Izvajanje nordijskega modela Barnahus: značilnosti in lokalne prilagoditve.] V Johansson, S., Stefansen, K., Kaldal, A. in Bakketeig, E. (red.). Collaborating against

child abuse: Exploring the Nordic Barnahus Model. [Sodelovanje proti zlorabi otrok: Raziskovanje nordijskega modela Barnahus] London: Palgrave. Landberg, Åsa in Svedin, Carl Göran (2013). Inuti a Barnahus: A Quality Review of 23 Swedish Barnahus [Pregled kakovosti 23 švedskih Barnahusov], Stockholm: Rädda Barnen. Informacije, prejete od islandske vladne agencije za zaščito otrok (februar 2016).

(2) Minister za socialne zadeve in notranje zadeve lahko določi pravila, ki urejajo postavitve, delovanje, financiranje in dolžnosti idr. hiš za otroke".³⁷

Poleg tega danski ukaz o Barnahusu ureja delovanje in ključne značilnosti Barnahusa (glejte povzetek vrstnega reda v nadaljevanju). Uporabljajo se tudi standardi kakovosti, ki jih je izdal Nacionalni odbor za socialne službe.

Islandija

Barnahus na Islandiji je bil ustanovljen brez uradnih predpisov na podlagi neformalnega dogovora med sodelujočimi agencijami. Danes je vladna agencija za zaščito otrok (Barnaverndarstofa) pooblaščen, da "vodi posebne servisne centre s ciljem spodbujanja interdisciplinarnega sodelovanja in krepitve usklajevanja agencij pri obravnavi primerov zaščite otrok".³⁸

Poleg tega zakon o kazenskem postopku (št. 88/2008) določa, da se zasliševanje otrok žrtev, starih do 15 let, izvaja pod okriljem sodnika "v objektu, posebej zasnovanem za take namene"³⁹ in s podporo posebej usposobljene osebe⁴⁰. Sodniki te določbe zakona o kazenskem postopku na splošno razumejo tako, da pomenijo obvezno zaslišanje otrok, mlajših od 15 let, v Barnahusu.

Norveška

Barnahusi na Norveškem so bili prvotno ustanovljeni brez formalnega regulativnega okvira. Danes od policije in tožilstva zahtevata uporabo

Barnahusa zakon o kazenskem postopku in uredba o olajšanih preiskovalnih razgovorih zahtevata.⁴¹

Švedska

Barnahusi na Švedskem so bili ustanovljeni brez formalnega regulativnega okvira. Trenutno ni zakona, po katerem bi bilo treba obvezno uporabljati Barnahus. Vendar pa je nacionalna policijska agencija skupaj s tožilstvom, nacionalnim odborom za forenzično medicino in nacionalnim odborom za zdravje in socialno skrbstvo izdala nacionalne smernice in standarde, ki jih je treba izpolniti, da se lahko sodelovalne dejavnosti v skupnih prostorih imenujejo Barnahus:

»Cilj takšnih združenih operacij je zagotoviti, da so otroci, za katere obstaja sum, da so bili izpostavljeni kaznivim dejanjem, deležni pravne zaščite, ustreznega zdravljenja in podpore ter po potrebi takojšnjih kriznih in terapevtskih posegov. Med celotnim postopkom mora biti poudarek na otrokovih koristih. Otrok je obvešččen o vseh zadevah, ki ga zadevajo, in mu je dana možnost, da izrazi svoja stališča v obsegu in na tak način, ki ju dopušča njegova stopnja zrelosti. Preiskave, ki se vzporedno izvajajo v okviru pravnega sistema in socialnih služb, se začnejo takoj in se izvedejo tako hitro, kot to dopuščata skrb za otroka in zapletenost razmer. Predhodna preiskava se čim prej zaključi in sprejme se odločitev o vložitvi obtožb. Za preiskave veljajo zakonsko določeni roki za dokončanje".⁴²

³⁷ Prečiščeni zakon o socialnih storitvah, § 50 a.– (1), <http://english.sim.dk/media/14900/consolidation-act-on-social-services.pdf>

³⁸ Zakon o zaščiti otrok, člen 7, https://eng.velferdarraduneyti.is/media/acrobat-en-skar_sidur/Child-Protection-Act-as-amended-2015.pdf

³⁹ Zakon o kazenskem postopku (št. 88/2008), člen 9

⁴⁰ Straffeprosessloven (Zakon o kazenskem postopku), 239, 239 a-f., <http://www.lovdatoa.no/>

⁴¹ Delredovisning av regeringsuppdrag avseende gemensamma nationella riktlinjer kring barn som misstänks vara utsatta för brott och kriterier för landets Barnahus [Vmesno poročilo vladne delovne skupine glede skupnih nacionalnih smernic za otroke, za katere obstaja sum, da so bili izpostavljeni kaznivim dejanjem, in merila za Otroški dom v državi. Podporočilo vladne delovne skupine glede skupnih nacionalnih smernic za otroke, za katere obstaja sum, da so izpostavljeni kaznivim dejanjem, in merila za Otroški dom v državi.] (Rikspolisstyrelsen, Švedska, 2009)

⁴² <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=158447>

Podrobnosti medinstitucionalnega sodelovanja v Barnahusu večinoma urejajo formalni dogovori med organi (glej primer iz Barnahusa Linköping).

Standard 3: Ciljna skupina

Kaj ta standard določa?

3.1 Vključevalna/široka opredelitev ciljne skupine: Ciljna skupina Barnahus vključuje vse otroke, žrtve in/ali priče kaznivih dejanj, ki vključujejo vse oblike nasilja⁴³. Družina/skrbniki, ki niso kršitelji, so vključeni kot sekundarna ciljna skupina.

3.2 Nediskriminacija: Posebna prizadevanja so namenjena vsem otrokom žrtvam in pričam, ne glede na obliko nasilja.

Zakaj je treba izpolnjevati ta standard?

Mednarodne in regionalne pravne obveznosti: Nediskriminacija je temeljno načelo Konvencije OZN o otrokovih pravicah (2. člen Konvencije OZN o otrokovih pravicah) in je ključnega pomena za izvajanje 19. člena Konvencije OZN o otrokovih pravicah o pravici otrok do zaščite pred nasiljem

Evropske pravne določbe:

- Nediskriminacija
- Določbe o identifikaciji žrtev, vključno s posebnimi določbami, ki označujejo otroke kot žrtve kaznivih dejanj, na primer določba o oceni starosti, družinski člani

Smernice: Odbor za otrokove pravice (CRC) poudarja, da bodo države pogodbenice sprejele ustrezne ukrepe, da bodo vsakemu otroku zagotovile pravico do zaščite pred vsemi oblikami nasilja "brez kakršne koli

diskriminacije, ne glede na raso, barvo, spol, jezik, vero, politično ali drugo mnenje starša ali zakonitega skrbnika, nacionalno, etnično ali družbeno poreklo, lastnino, invalidnost, rojstvo ali druge okoliščine otroka ali njegovih staršev". Države pogodbenice si morajo poleg tega proaktivno prizadevati, da se otrokom v potencialno ogrožajočih situacijah zagotovi pravica do zaščite enako kot vsem drugim otrokom (Splošni komentar Konvencije OZN o otrokovih pravicah št. 13). Glejte tudi Smernice Sveta za otrokom prijazno pravičnost (2010), poglavje III.D, in Priporočilo Sveta o otrokom prijaznih socialnih storitvah (2011), poglavje V.B.

Raziskave in izkušnje: Barnahus lahko igra pomembno vlogo pri izvajanju obveznosti držav pogodbenic tako, da v svoje poslanstvo vključi široko ciljno skupino in zagotovi enak dostop in storitve vsem otrokom, ki so napoteni na obravnavo.

Primeri kazalnikov in/ali dokazov o izpolnjevanju standarda

Opredelitev ciljne skupine

- Ciljne skupine so opredeljene v izjavi o poslanstvu/formalnem ustanovitvenem sporazumu Barnahusa;
- Ciljne skupine vključujejo vse otroke, ki so žrtve ali priče vseh oblik nasilja, vključno z vendar ne omejeno na telesno in duševno zlorabo, nasilje v družini, spolno zlorabo in izkoriščanje, gospodarsko izkoriščanje, trgovino z ljudmi, pohabljanje genitalij in zločine z motivi časti⁴⁴.

---

⁴³ Nasilje je tukaj opredeljeno v skladu s 19. členom Konvencije OZN o otrokovih pravicah in Splošnim komentarjem Odbora OZN za otrokove pravice št. 13 (2011): „vse oblike fizičnega ali duševnega nasilja, poškodb in zlorab, zanemarjanja ali malomarnega ravnanja, trpinčenja ali izkoriščanja, vključno s spolno zlorabo.“

⁴⁴ Kadar je ciljna skupina opredeljena v zakonodaji ali nacionalnih smernicah, na primer na Danskem in Švedskem, bi moral biti dostop zagotovljen vsaj skupinam, ki jih zajema zakon. Vse službe bi si morale prizadevati za vključitev široke ciljne skupine, ki vključuje vse oblike nasilja. Številne službe pa so začele z ožjo skupino, na primer pokrivajo le spolno zlorabo in spolno izkoriščanje, počasi pa se usmerjajo k pokrivanju dodatnih oblik nasilja.

Nediskriminacija

- Multidisciplinarna in medinstitucionalna obravnava je namenjena vsem⁴⁵ otrokom, ki so napoteni v Barnahus. Ocena zaščite otrok, kazenska preiskava, zdravstveni in psihološki pregled, krizno posredovanje⁴⁶ in nadaljnje ukrepanje se v vseh primerih načrtujejo in izvajajo v tesnem sodelovanju vseh pristojnih organov;
- Storitve so dostopne otrokom ne glede na to, kje živijo. Po potrebi se uporabljajo mobilni viri in lokalne sobe za razgovor, zlasti za začetno preiskavo, neprekinjeno krizno posredovanje in zdravljenje ter nadaljnje spremljanje;
- Barnahus mora biti dostopen tudi otrokom s posebnimi potrebami, katerim mora zagotoviti neustrezne informacije in napotke ter jim dati priložnosti, da izrazijo svoja stališča in se razkrijejo v razgovorih;
- Po potrebi je otrokom in skrbnikom, ki niso storilci, na voljo tolmačenje, tako da prejmejo enako količino informacij, napotkov in priložnosti, da izrazijo svoja stališča in razkrijejo v razgovorih.

---

⁴⁵ Možni razlogi za diskriminacijo vključujejo, vendar niso omejeni na, nacionalni ali etnični izvor, raso, jezik, vero, spol, spolno usmerjenost, družbeno-gospodarski status, invalidnost in status begunca. Morda bodo potrebna posebna prizadevanja za doseg posebej ranljivih otrok.

⁴⁶ Nekatere oblike kriznega ukrepanja, na primer nujna medicinska pomoč, morda niso del storitev Barnahus.

Standard 4: Otrokom prijazno⁴⁷ okolje

Kaj ta standard določa?

4.1 Kraj in dostopnost: Prostori Barnahus so po možnosti nameščeni v samostojni zgradbi, ki se nahaja v otrokom prijaznem okolju, na primer v stanovanjskem naselju. Prostori naj bodo dostopni z javnim prevozom. Prostori morajo biti dostopni tudi otrokom s posebnimi potrebami.

4.2 Notranjost Barnahusa: Pohištvo in oprema sta otrokom in družini prijazna ter starosti primerna, še posebej v čakalnicah. Prostori morajo biti fizično varni za otroke vseh starosti in razvojnih faz, vključno z otroki s posebnimi potrebami.

4.3 Zasebnost: Za zagotavljanje zasebnosti so na voljo ločeni, zvočno izolirani prostori.

4.4 Preprečevanje stika z osumljenim storilcem: Barnahus mora biti zasnovan tako, da je ves čas preprečen stik med žrtvijo in domnevnim storilcem zlorabe.

4.5 Prostor za razgovore: Barnahus ima poseben, od sobe za razgovore ločen prostor, v katerem medinstitucionalna skupina spremlja forenzični pogovor⁴⁸.

Zakaj je treba izpolnjevati ta standard?

Evropske pravne določbe:

- Razgovori potekajo v temu namenjenih ali prilagojenih prostorih
- Pravica do izogibanja stikom med žrtvijo in storilcem zlorabe

Smernice: Smernice Sveta za otrokom prijazno pravičnost (2010), poglavje IV.D.5 in Priporočilo o otroku prijaznih socialnih storitvah (2011), poglavje IV.B.

Raziskave in izkušnje: Lokacija in zasnova stavbe sta ključnega pomena za zagotovitev dostopa do storitve vsem otrokom ter za zagotovitev zasebnosti in varnosti otroka. Zagotavljanje varnega, nevtralnega in otrokom prijaznega okolja je ključnega pomena za zmanjšanje tesnobe in preprečevanje (ponovne) travmatizacije. Otrokom prijazno okolje otroke vzpodbuja k razkritju, kar je bistvenega pomena za zagotavljanje varnosti in zaščite otroka, ugotavljanje potrebe po telesnem in duševnem okrevanju ter zagotovitev uspešne kazenske preiskave in sodnega postopka.

Primeri kazalnikov in/ali dokazov o izpolnjevanju standarda

Kraj in dostopnost

- Barnahus se ustanovi na otroku prijaznem območju, na primer stanovanjskem območju ali na strateški lokaciji (npr. v bližini bolnišnice);
- Javni prevoz mora biti od Barnahus oddaljen le nekaj minut hoje;
- Barnahus je opremljen z rampo ali dvizno ploščadjo.

Notranje okolje

- Otroka sprejme prijazen uslužbenec in mu ponudi pijačo;
- Oprema, na primer igrače, revije in knjige ter pohištvo v čakalnici, ustreza potrebam mlajših in starejših otrok, otrok s posebnimi potrebami in invalidnostmi;
- Notranjost je zasnovana v skladu z najboljšimi praksami, da se ohrani dostopnost zaprtih prostorov, na primer s samo enim nadstropjem ali dvigalom, hodniki so odprti in stranišča so dostopna;
- Redno se izvajajo varnostni pregledi prostorov.

⁴⁷ Otrokom prijazno pomeni osredotočenost na posebne potrebe otrok, njihovo prilagoditev in občutljivost nanje.

⁴⁸ Družina/starši/skrbniki ne smejo spremljati razgovora z otrokom.

Zasebnost

- Na voljo so ločene čakalnice, če je to potrebno za zaščito zasebnosti ali varnosti otroka ali če to iz posebnih razlogov zahtevajo organi pregona;
- Prostori so zvočno izolirani;
- Lokacija stavbe in oznake stavbe so diskretni.

Preprečevanje stika z osumljenim storilcem⁴⁹

- Z osumljenimi storilci se opravijo razgovori na drugem kraju;
- Če ima osumljenec dostop do storitev v isti stavbi;
- Obstajajo različni vhodi ali območja za otroke in družinske člane/skrbnike ter za osumljene storilce;
- Sestanki z otroki in osumljenimi storilci so razporejeni tako, da ne pride do medsebojnega srečanja.

Soba za razgovore

- Prostori za razgovore in opazovanje so ločeni, vendar povezani z avdio-video sistemi;
- Opazovanje razgovora poteka na zaslonu v sosednji opazovalni sobi;
- Soba je udobna in otrokom prijazna, vendar brez odvečne opreme ali dekoracije, da ne odvrata otrokove pozornosti;
- Kamera je postavljena tako, da lahko sledi otroku in zajema premike rok, če otrok nekaj riše ali prikazuje.

---

⁴⁹ Terapevtski sestanki, vključno s storilcem in otrokom, se lahko v nekaterih primerih izvajajo v prostorih, če se šteje, da je to v otrokovo korist. Glavni vodili sta varnost in dobro počutje otroka. V

primerih spolnega nasilja in hudih primerov drugih oblik nasilja storilcu nikoli ne bi smeli dovoliti vstopa v prostore Barnahusa.

Standard 5: Medinstitucionalna obravnava primerov⁵⁰

Kaj ta standard določa?

5.1 Formalni postopki in rutine: Medresorski pregled in načrtovanje obravnave primerov predstavljata bistveno zadolžitev Barnahus ekipe in pristojnih resorjev ter sta formalizirana z medsebojno dogovorjenimi postopki in rutinami.

5.2 Redno načrtovanje in pregled primerov: V Barnahus redno potekajo sestanki za pregled in načrtovanje primerov, ki vključujejo ustrezne službe v medinstitucionalni skupini.

5.3 Redno sledenje zadevam: Barnahus članom medinstitucionalne skupine zagotavlja dokumentacijo in dostop do ustreznih informacij o zadevah vse do zaključka primera.

5.4 Podporna oseba⁵¹: Posebej usposobljen in za opravljanje te funkcije določen posameznik ali član ekipe Barnahus spremlja multidisciplinarno obravnavo otroka, s čimer se zagotovi stalna podpora in nadaljnje spremljanje otroka in družine/skrbnikov, ki niso storilci zlorabe.

Zakaj je treba izpolnjevati ta standard?

Evropske pravne določbe:

- Glavno vodilo pri izpolnjevanju obveznosti iz direktiv je zagotavljanje otrokove koristi. Treba je individualno oceniti okoliščine vsakega otroka in potrebe njegovih družinskih članov, ki niso storilci zlorabe.
- Multidisciplinarnost/usklajevanje/sodelovanje
- Določbe o krogu zaupanja

Smernice: Odbor OZN za otrokove pravice (CRC) poudarja pomen učinkovitih postopkov za uresničevanje pravice otrok do zaščite pred nasiljem (19. člen Konvencije OZN o otrokovih pravicah), vključno z medsektorskim usklajevanjem, ki ga, kakor je potrebno, zahtevajo protokoli in memorandum o soglasju. Odbor OZN za otrokove pravice navaja tudi, da je treba "strokovnjake, ki delajo v sistemu za zaščito otrok, usposobiti za medinstitucionalno sodelovanje in za uporabo protokolov o sodelovanju". Proces bo vključeval: (a) participativno, multidisciplinarno oceno kratkoročnih in dolgoročnih potreb otroka, negovalcev in družine, ki vključuje in ustrezno upošteva poglede in stališča otroka ter negovalcev in družine; (b) izmenjavo rezultatov ocenjevanja z otrokom, skrbniki in družino; (c) napotitev otroka in družine na različne storitve za izpolnitev teh potreb; ter (d) spremljanje in ocenjevanje ustreznosti ukrepanja. (Splošni komentar št. 13). Glejte tudi Smernice Sveta za otrokom prijazno pravosodje (2010), poglavje 4.A.5 in Priporočilo SE Otrokom prijazne socialne storitve (2011), poglavje V.E, Hd in J.

Raziskave in izkušnje: Medinstitucionalno načrtovanje primerov, podprto s postopki in protokoli, je pomembno za zagotavljanje multidisciplinarnih,

---

⁵⁰ Medinstitucionalno načrtovanje, pregled primerov in sledenje primerom lahko oblikujejo omejitve izmenjave informacij v nacionalni zakonodaji ali pomanjkanje zakonodaje, ki službam omogoča in nalaga izmenjavo informacij o posameznih primerih. Visoka stopnja integracije zahteva jasen in previden pristop k obveznostim glede zaupnosti in lahko zahteva pristop korak za korakom, da se zagotovi pravilna izmenjava informacij. Za obravnavanje pravnih omejitev in/ali predpisov, ki jih poklicne organizacije naložijo zadevnim strokovnjakom za izmenjavo informacij o posameznem

primeru, bo morda treba poiskati tudi rešitve, kot so medinstitucionalni protokoli za varstvo podatkov.

⁵¹ To vlogo običajno prevzamejo službe za socialno zaščito/zaščito otrok kot vodje primerov, ko so prisotne v Barnahusu. Kadar službe za socialno/otroško zaščito niso prisotne, lahko to vlogo prevzame član ekipe, ki je odgovoren za stike z lokalnimi službami za socialno/otroško zaščito.

usklajenih, učinkovitih in ustreznih posegov medinstitucionalne skupine in ustreznih organov. Sledenje primerov in pregled primerov omogočata timu, da v največji možni meri in v skladu z zakonskimi zahtevami in otrokovimi koristmi zbira in izmenjuje informacije ter da se lahko v vseh fazah preiskovalnih in sodnih postopkov posvetuje in pregleduje posamezne preiskovalne in sodne primere. Poleg tega sledenje primerom omogoča medinstitucionalni skupini spremljanje napredka in izidov primerov, napoteni na obravnavo. Ustrezna podpora žrtvam in nadaljnje ukrepanje pooblaščenega strokovnjaka v celotnem postopku lahko pomagata zmanjšati tesnobo in travmo otroka in družine/skrbnika, ki niso storilci zlorabe. Ključni vidik podpore žrtvam je zagotavljanje stalnih informacij otroku in skrbnikom, ki niso storilci zlorabe, ter ustrezno upoštevanje otrokovih stališč. Prav tako prispeva k zagotavljanju, da postopek usmerjajo koristi otroka, da se kar se da spodbudijo kratkoročni, srednjeročni in dolgoročni izidi za otroka. Otroci in njihove družine/skrbniki, ki niso storilci zlorabe, bodo morda pri krepitevi svoje sposobnosti za podporo otroku, razumevanja sodnega postopka, otrokovih pravic in zdravljenja, ki je na voljo, potrebovali usmerjanje in podporo.

Primeri kazalnikov in/ali dokazov o izpolnjevanju standarda

Formalni postopki in rutine

- Barnahus ima vzpostavljene formalne postopke za vodenje primerov, vključno z načrtovanjem sestankov, dokumentacijo in nadaljnjimi ukrepi;
- Vzpostavljen je protokol, ki podpira medinstitucionalni tim, ki se ukvarja z zasebnostjo in varstvom podatkov;
- Vzpostavljen je sistem za oceno vpliva multidisciplinarnega odziva na otroka;

- Pregled in načrtovanje primerov koordinira in olajšuje imenovani uslužbenec Barnahusa;
- Osebe pozna in se je usposabljal v zvezi s postopki in rutinami.

Medinstitucionalno načrtovanje in pregled primerov

- Začetni sestanek za načrtovanje multidisciplinarnega posredovanja in za uskladitev ukrepov vseh služb, poteka v Barnahus;
- Po opravljenem forenzičnem razgovoru in zdravniškem pregledu v Barnahus se izvede nadaljnji sestanek z vsemi pristojnimi strokovnimi delavci, ki se seznanijo z ugotovitvami ter načrtujejo in usklajujejo nadaljnje ukrepanje;
- V Barnahus se redno sestajajo pristojne institucije za pregled primerov, izmenjavo posodobljenih informacij in oceno učinka multidisciplinarnega in medinstitucionalnega posredovanja;
- Pregled primera na enak način vključuje vse organe in v njem ne prevladuje noben organ na škodo drugih strok;
- Kadar ima otrok težave z učenjem ali posebne potrebe, se za načrtovanje vseh storitev, vključno s forenzičnim razgovorom, zdravniškim pregledom in terapijo, za nasvet vpraša strokovnjake in po možnosti tistega, ki zadevnega otroka pozna že od prej.

Nepretrgano sledenje primerom

- Barnahus sistematično dokumentira podatke za posamezne primere, vključno z demografskimi podatki o žrtvi in družini, forenzičnimi razgovori in udeležbo na forenzičnih razgovorih, številom organiziranih multidisciplinarnih sestankov za pregled primera, zastopanostjo

organov na teh sestankih, terapevtskimi poročili in zdravniškimi poročili, če je to mogoče.⁵²

Podporna oseba

- Otroku in skrbnikom se skozi celoten preiskovalni in sodni postopek zagotavljajo stalna podpora in redne informacije;
- Nadaljnje spremljanje po končanem sodnem postopku in zdravljenju se organizira skladno s potrebami otroka in družine/skrbnikov⁵³;
- Imenovani, usposobljeni posameznik ali član medinstitucionalnega tima spremlja multidisciplinarni odziv, da se zagotovita stalna podpora in nadaljnje spremljanje otroka in družin/skrbnikov, ki niso storilci zlorabe;
- Če vlogo podporne osebe/koordinatorja opravlja institucija, ki ni prisotna v Barnahus, je član ekipe v Barnahus odgovoren za povezavo s to institucijo ter zagotavlja ustrezno komunikacijo in nadaljnje ukrepe.

Zakonska ureditev izmenjave informacij v Barnahusu na Danskem

Med obravnavo primera, ko se uporablja hiša za otroke, gl. odstavek 50a, lahko osebje hiše za otroke, policija in tožilstvo ter zdravstveni organi, pooblaščen zdravniki delavci in občinske oblasti, ki opravljajo naloge na področju socialno ogroženih otrok in mladostnikov, medsebojno izmenjujejo informacije o strogo zasebnih vidikih v zvezi z osebnimi in družinskimi okoliščinami otroka ali mladostnika, če je takšna izmenjava informacij potrebna zaradi zdravja in razvoja otroka ali mladostnika. 50.1 (c) Prečiščeni zakon o socialnih službah

⁵² Službe za socialno zaščito/zaščito otrok običajno zbirajo vse ustrezne informacije, vključno z zdravniškimi poročili, policijskimi poročili in intervencijami za zaščito otrok. Vse agencije morajo informacije deliti s službami za socialno zaščito/zaščito otrok.

Vloge in funkcije posameznih deležnikov na sestanku deležnikov – Barnahus Linköping

Barnahus

Predseduje sestanku institucij. Odgovoren je za zagotovitev skupne ocene na sestanku na podlagi ustreznih informacij ustreznih institucij. Odgovoren za zagotovitev, da se institucije dogovorijo o stalnem načrtovanju primerov. Opravlja administrativne naloge in sodelujočim institucijam posreduje zapisnik sestanka.

Pediatrična enota v bolnišnici

Sodeluje z medicinskim strokovnim znanjem. Naredi začetno oceno potreb po zdravniškem pregledu. Deli morebiti predhodno pridobljene informacije o otroku.

Služba za psihiatrijo otrok in mladostnikov

Prispeva s strokovnim znanjem na področju otroške psihiatrije. Naredi začetno oceno primera glede na potrebe po krizni podpori in terapevtskih posegih. Deli morebiti predhodno pridobljene informacije o otroku.

Policija in tožilec

Prispevata s strokovnim znanjem s področja pregona kaznivih dejanj in pravosodja. Pripravita začetno oceno o uvedbi kazenske preiskave.

Socialne službe

Prispevajo s psihosocialnim strokovnim znanjem. Opravijo začetno oceno primera z vidika tveganj in ukrepov zaščite otroka. Delijo morebiti predhodno pridobljene informacije o otroku.

⁵³ Nadaljevanje in nadaljnjo podporo in pomoč običajno nudijo lokalne službe za socialno zaščito/zaščito otrok. Kadar je služba za socialno zaščito/zaščito otrok prisotna v Barnahusu, deluje kot vodja primerov in zagotavlja splošno usklajevanje in nadaljnje ukrepanje. Vodja primera tudi nadzoruje, da se upoštevajo ključna načela in da so v celotnem postopku spoštovane pravice otroka.

Dnevni red za sestanek služb v stockholmskem Barnahusu

Uvod in okvir sestanka

- Predstavitev udeležencev: ime in služba
- Dokumentacija s sestanka: skupni zapiski s sestanka ali zapiski vsake službe posebej
- Presoja zaupnosti: Ali je katera od sodelujočih služb obvezana varovati zaupnost – kratek podatek

Namen sestanka

- Izmenjava informacij in skupno načrtovanje
- Zagotavlja, da sta otrokov vidik in njegove največje koristi glavno vodilo pri obravnavi
- Določitev posebnega namena, povezanega s primerom

Ozadje in predhodno znanje o primeru

- Socialne službe: predhodna preiskava o nasilju v družini
- Predhodni ukrepi in rezultati
- Policija/tožilca: Ali obstajajo policijska poročila o kom v družini, na primer v zvezi z nasiljem, zlorabo snovi ali drugimi težkimi kaznivimi dejanji?
- Pregled morebitnih dnevnikov primerov tima za zaščito otrok in Službe za psihiatrijo otrok in mladostnikov

Načrtovanje pred forenzičnim razgovorom

- Kako so od izdelave policijskega poročila ukrepale posamezne službe?
- Dan forenzičnega razgovora (datum in čas)
- Pravni zastopnik in oseba, ki jo otrok pozna in bo otroka pospremila v Barnahus
- Posebne otrokove lastnosti in okoliščine, kot so jezik, posebne potrebe, situacija doma
- Prisotnost Službe za psihiatrijo otrok in mladostnikov v opazovalni sobi

Načrtovanje po forenzičnem razgovoru – stvari, o katerih je že treba razmisliti

- Ocena zaščite otrok – različni scenariji
- Kako bo obveščen otrokov skrbnik?
- Načrtovanje morebitne ponovne združitve otroka s starši/skrbniki po razgovoru
- Razmišljanja tožilca in policije o nadaljnjih korakih
- Krizno posredovanje
- Zdravniški pregled
- Kdo bo otroku zagotavljal informacije o odločitvah in dejanjih – Konvencija OZN o otrokovih pravicah, 12. člen

Druga vprašanja

- Ali so bili nasilju morda priča bratje in sestre?
- Drugo, vključno z morebitno potrebo po tolmačenju

Povzetek medinstitucionalnega sestanka

- Povzetek sestanka
- Če je potrebno načrtovanje sprememb, je treba o tem obvestiti vse službe

Standard 6: Forenzični razgovori⁵⁴

Kaj ta standard določa?

6.1 Na dokazih temelječa praksa in protokoli: Forenzični razgovori se izvajajo skladno s prakso, podprto z dokazi, in protokoli, ki zagotavljajo kakovost in količino pridobljenih dokazov. Glavni cilj razgovora je izogniti se (ponovni) travmatizaciji in čim bolj podrobno pridobiti otrokovo svobodno pripoved ob spoštovanju dokaznih pravil in pravic obrambe.

6.2 Specializirano osebje: Forenzične razgovore opravljajo za to posebej usposobljeni uslužbenci, ki se redno usposabljaajo za izvajanje forenzičnega razgovora.

6.3 Lokacija in snemanje: Forenzični razgovori potekajo v Barnahus. Razgovori se avdiovizualno posnamejo, da bi se izognili večkratnim razgovorom z različnimi strokovnjaki, ki potrebujejo dostop do otrokovega razkritja.

6.4 Multidisciplinarna in medinstitucionalna prisotnost: Forenzični razgovor opravi en strokovnjak. Vsi pristojni člani multidisciplinarne medinstitucionalne skupine lahko opazujejo forenzični razgovor bodisi v živo v sosednji sobi bodisi prek posnetka. Obstaja sistem interakcije med izvajalcem razgovora in opazovalci, tako da lahko tudi ti otroku prek izvajalca razgovora postavljajo vprašanja.

6.5 Spoštovanje pravice obdolženca do poštenega sojenja in " enakosti moči " : Vzpostavljeni so dogovori, ki obrambi omogočajo, da prek sodnega zasliševalca zastavlja vprašanja otroku žrtvi/priči. Če ima obdolženec zakonsko pravico opazovati otrokovo pričevanje, se to opravi z

avdiovizualnim prenosom, da se prepreči morebiten stik med obtoženim in otrokom.

6.6 Prilagojeno otroku: Intervju je prilagojen otrokovi starosti, razvoju in kulturnemu ozadju ter upošteva posebne potrebe, vključno z interpretacijo. To lahko vključuje zmanjšanje dolžine razgovorov, dopuščanje odmorov in morebitno vodenje razgovora v več kot eni seji. Število razgovorov se omeji na minimum, potreben za preiskavo kaznivega dejanja. Če je potrebnih več razgovorov, vodi razgovore isti strokovnjak.

Zakaj je treba izpolnjevati ta standard?

Evropske pravne določbe:

- Zagotavljanje informacij
- Pravica do tolmačenja in prevajanja
- Prilagojeni postopki v preiskavah in sodnih postopkih z otroki ki vključujejo razgovore, se po potrebi odvijajo v prostorih, ki so namenjeni ali prilagojeni v ta namen
- Razgovore opravijo strokovnjaki, ki so v ta namen usposobljeni ali se odvijajo prek njih
- Iste osebe, če je mogoče in primerno, opravijo vse razgovore z otroki
- Razgovore z žrtvami spolnega nasilja, nasilja na podlagi spola ali nasilja v odnosih z bližnjimi, izvajajo osebe istega spola
- Število razgovorov je čim bolj omejeno, razgovori pa se izvajajo le, kadar je to nujno potrebno, ter za namene preiskav in postopkov
- Vsi razgovori z otrokom žrtvijo ali, kjer je to primerno, otrokom pričo, se lahko avdiovizualno posnamejo in takšni posnetki se lahko uporabijo kot dokazi v kazenskih sodnih postopkih
- Možnost odreditve zaslišanja otroka žrtve z uporabo ustreznih komunikacijskih tehnologij

⁵⁴ Forenzični razgovor lahko opredelimo kot „en sam zaseden posneti intervju, katerega namen je pridobiti otrokove edinstvene informacije, kadar obstaja zaskrbljenost zaradi možne zlorabe ali kadar je bil otrok priča nasilju nad drugo osebo“ (<http://www.nationalcac.org/forensic-interview-services>) ali „strukturiran pogovor z otrokom, katerega namen je pridobiti podrobne informacije o možnih

dogodkih, ki jih je otrok morda doživel ali jim bil priča“. (http://www.smallvoices.org/what_we_do/forensic_interviews.html). V forenzičnem razgovoru od otroka pridobimo informacije, ki se nanašajo na sodišča ali so primerne zanje.

- Pravica do izogibanja stikom med žrtvijo in storilcem zlorabe
- Orodja za vajo
- Multidisciplinarnost/usklajevanje/sodelovanje

Smernice: Odbor OZN za otrokove pravice (CRC) poudarja, da „morajo preiskavo primerov nasilja, ne glede na to, ali jih je prijavil otrok, predstavnik ali tretja oseba, izvajati usposobljeni strokovnjaki, ki so se specifično in celovito usposobili in ki je osredotočen na otrokove pravice ter prilagojen otroku. Strogí, vendar otroku prilagojeni preiskovalni postopki bodo pomagali zagotoviti pravilno prepoznavo nasilja in dokaze za upravne, civilne, zaščitne in kazenske postopke. Izjemno je treba paziti, da v postopku preiskave otroka ne izpostavljamó nadaljnji škodi. V ta namen so vse stranke dolžne pridobiti in ustrezno upoštevati otrokova stališča." (Splošni komentar Konvencije OZN o otrokovih pravicah št. 13). Poleg tega Konvencija OZN o otrokovih pravicah določa, da morajo države ob kršenju otrokovih pravic posebno pozornost nameniti zagotavljanju učinkovitih, za otroke občutljivih postopkov (Splošni komentar Konvencije OZN o otrokovih pravicah št. 5). Poleg tega države pogodbenice poziva, naj "sprejmejo in izvajajo pravila in postopke za otroke, ki so žrtve telesnega nasilja, spolne zlorabe ali drugih nasilnih kaznivih dejanj, s čimer bi se izognili ponavljanju pričevanj z uporabo videoposnetkov za zmanjšanje (ponovne) travmatizacije" (Splošni dan razprave o pravici otroka biti slišan). Glejte tudi Smernice Sveta za otrokom prijazno pravosodje, poglavje IV.D.6,

in Dokument z razmislekom o 10 načelih celovitih sistemov zaščite otrok, Evropska komisija, na primer načela 1, 2 in 6.

Raziskave in izkušnje: Raziskave so pokazale, da so lahko ponavljajoči se razgovori za otroka zelo travmatični in povzročijo (ponovno) travmatizacijo. Takšna "(ponovna) travmatizacija" ima lahko celo več škodljivih učinkov na otroka kot sama zloraba. Zato je treba sprejeti posebne ukrepe, da se otrokom omogoči, da pričajo v čustveno in fizično varnem in ugodnem okolju za preprečevanje (ponovne) travmatizacije ter zagotovitev uspešne kazenske preiskave in sodnega postopka. Raziskave so pokazale tudi, da bodo ponavljajoči se razgovori z ljudmi, ki niso posebej usposobljeni za izvajanje forenzičnih razgovorov, verjetno izkrivili otrokovo pripoved o dogodkih s sugestivnimi vprašanji in škodljivo vplivali na kazensko preiskavo. Zato je treba sprejeti ukrepe za zagotovitev, da forenzični razgovor ustreza zahtevam dokaznih pravil in upošteva pravico obrambe, tako da so zbrani dokazi veljavni na sodišču.⁵⁵

Primeri kazalnikov in/ali dokazov o izpolnjevanju standarda

Na dokazih temelječa praksa in protokoli

- Na dokazih temelječi protokoli, kot sta NICHD ali NCAC, se uporabljajo za vse forenzične razgovore in raziskovalne razgovore;
- Izpraševalci so usposobljeni za uporabo prakse in protokolov, ki temeljijo na dokazih;

⁵⁵ Tu omenjene raziskave so dokumentirane v več publikacijah, med drugim: Henry, Jim (1997). Po razkritju sistemske intervencijske travme za žrtve spolne zlorabe otrok. *Journal of Interpersonal Violence* 12: 499; Newgent, Rebecca A., Fender-Scarr, Lisa K. and Bromley, Jamie L. (2002). The Retraumatization of Child Sexual Abuse: The Second Insult. [Ponovna travmatizacija spolno zlorabljenega otroka: druga ranitev.] *National Institute for Trauma and Loss in Children, Volume 2, Number 2, Fall 2002*; Newlin, Chris, Cordisco Steele, Linda, Chamberlin, Andra, Anderson, Jennifer, Kenniston, Julie, Russell, Amy, Stewart, Heather and Vaughan-Eden, Viola (2014). *Child Forensic Interviewing: Best Practices*. [Forenzični razgovor z otroki: Najboljše prakse.] U.S. Department of Justice Office of Justice Programs Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention [Programmi

ministrstva za pravosodje ZDA Urad za pravosodje in preprečevanje prestopništva mladostnikov]; Westcott Helen L. and Davies, Graham M (ur.) (2002). *Children's Testimony: A Handbook of Psychological Research and Forensic Practice*. [Otrokovo pričanje: Priročnik za psihološke raziskave in sodno prakso.] Wiley Series of the Psychology of Crime, Policing and Law, julij 2002; Jansson, Helene, Rath-je, Pia in Gade Hansen, Søren (2015). The experience of children testifying in court in cases of sexual abuse. [Izkušnje otrok, ki pričajo na sodišču v primerih spolne zlorabe.] *Seksološka klinika pri PCK v Københavnu, Center za spolne zlorabe, Rigshospitalet Copenhagen in Nacionalni svet za otroke na Danskem*.

- Dokazi, ki jih zberejo sodni izvedenci, se na sodišču dosledno priznavajo kot veljavni.
- Specializirano osebje.

Forenzične in raziskovalne razgovore opravlja samo specializirano osebje;

- Osebje se za izvajanje forenzičnih razgovorov redno usposablja;
- Osebje se redno usmerja, se ga nadzoruje in se mu svetuje, tudi s strokovnimi pregledi (glejte tudi standard 9).

Kraj in snemanje

- V Barnahus so na voljo posebne otrokom prijazne sobe za forenzične razgovore;
- Sobe za razgovore so opremljene s kamero in zvočnim sistemom, ki omogoča visokokakovostno snemanje in ogled forenzičnega razgovora v živo;
- Vsi razgovori se avdiovizualno posnamejo;
- Posnetki razgovorov se shranijo na varnem mestu z omejenim dostopom.

Multidisciplinarna in medinstitucionalna prisotnost

- Razgovore običajno opravlja en sam strokovnjak, pristojni drugi strokovnjaki pa opazujejo iz druge sobe;
- Na voljo so naprave za opazovanje razgovorov v živo na zaslonu v drugi sobi;
- Na voljo so naprave, ki opazovalcem omogočajo, da po potrebi neposredno komunicirajo z izpraševalcem prek slušalke;
- Forenzične izpraševalce je treba usposobiti za uporabo tolmača pri razgovoru;
- Izpraševalec otroku in tolmaču razloži vlogo tolmača. Izpraševalec priporoči, ali naj bo tolmač povezan telekomunikacijsko ali prisoten v sobi za razgovore, pa tudi položaj tolmača v sobi za razgovore. Tolmačenje preverja drug tolmač, da se zagotovi točnost;

- Raziskovalne razgovore z otroki brez spremstva in otroki, ki so prosilci za azil, spremljajo ustrezni organi za priseljevanje, otrokov zakoniti skrbnik in drugi ustrezni strokovnjaki;
- Kontrolni seznam vodi opazovalno skupino in zagotavlja, da so vsem jasne njihova vloga in odgovornosti;
- Družina in skrbniki, ki ne kršijo zakona, ne smejo spremljati forenzičnega razgovora.

Prilagojeno otroku

- Število razgovorov je omejeno na absolutni minimum, potreben za preiskavo kaznivega dejanja;
- Če je potrebnih več razgovorov, vodi razgovore isti strokovnjak;
- Razgovor je prilagojen posameznikovi situaciji in značilnostim glede starosti, razvoja, jezikovne, kognitivne in socialne ravni, kulturnega ozadja, čustvenega stanja;
- Proučijo in izpolnijo se posebne potrebe;
- Po potrebi je na voljo tolmačenje.

Upoštevanje pravice obdolženca do poštenega sojenja in "enakosti moči":

- Po razkritju ima zagovornik priložnost, da zasliši otroka, na primer z drugim razgovorom z otrokom;
- Če se zahteva drugi razgovor, je omejen na dodatna vprašanja in ne vključuje ponavljanja vprašanj iz prvega razgovora;
- Če se zahteva drugi razgovor, ga opravi isti strokovnjak, ki je opravil prvi razgovor;
- Obtoženi storilec nima dostopa do prostorov Barnahus, lahko pa se mu dovoli, da razgovor spremlja z avdiovizualnim prenosom.

"Pričakujejo, da bodo otroci odgovorili na neprijetna vprašanja, in jih sprašujejo s svojim uradnim tonom, zaradi česar se otroci počutijo nelagodno in težje odgovarjajo" - 15-letna deklica, žrtev, spolna zloraba

"Ti ljudje, ki vodijo razgovore. Mislim, da so najpomembnejši – biti bi morali mirni in prijazni. To je bistveno." — 16-letni fant, žrtev, nasilje v družini

"Otroka ne bi smeli trpinčiti z večkratnim ponavljanjem zgodbe ... Zelo mučno. Mislim, na primer, naj jo pove samo enkrat ... Neposredno psihologu, ki naj pove preiskovalcu, pove nekemu, nato pa naj celotno pričevanje prenesejo sodniku in otroka ne smejo več pozivati. In v najslabšem primeru naj otrok pove sodniku ... Toda ne na sodišču." — 14-letna deklica, žrtev, spolna zloraba

"Zame je bilo neprijetno, da sem moral večkrat pripovedovati, kaj se je zgodilo – policistom, preiskovalcem, morda predkazenskim preiskovalcem, ne vem, kaj točno so bili, neprijetno pa je bilo, da sem moral isto stvar ponoviti več kot enkrat." — 16-letni fant, žrtev in priča, spolna zloraba ⁵⁶

---

⁵⁶ Navedki iz: Child-friendly justice: Perspectives and experiences of children involved in judicial proceedings as victims, witnesses or parties in nine EU Member States [Otrokom prijazno pravosodje: perspektive in izkušnje otrok, vključenih v sodne postopke kot žrtve, priče ali stranke v devetih državah

članicah EU.] (Agencija EU za temeljne pravice, februar 2017) <http://fra.europa.eu/en/press-release/2017/child-friendly-justice-childs-perspective>

Standard 7: Zdravstveni pregled

Kaj ta standard določa?

7.1 Ocena: Zdravstveno oceno in/ali forenzične zdravstvene preglede v prostorih Barnahus redno izvaja specializirano osebje⁵⁷

7.2 Obravnava: Zdravstvena obravnava se izvaja v prostorih Barnahus (razen če nujni ali zapleteni primeri zahtevajo posebne ambulantne ali hospitalne posege v okolju bolnišnice).

7.3 Osebje: Zdravstvene preglede opravlja specializirano osebje, ki je usposobljeno za prepoznavanje znakov telesne, spolne in čustvene zlorabe, pa tudi zanemarjanja otrok.

7.4 Pregled in načrtovanje primerov: Na sestankih za pregled in načrtovanje primerov je prisotno zdravstveno osebje.

7.5 Informacije in udeležba otrok: Otroci in družina/skrbniki dobijo ustrezne informacije o razpoložljivih in potrebnih načinih zdravljenja in lahko vplivajo na čas, kraj in potek posegov.

Zakaj je treba izpolnjevati ta standard?

Evropske pravne določbe:

- Upoštevanje otrokovih stališč
- Zagotavljanje informacij
- Pravica do tolmačenja in prevajanja
- Zagotavljanje pomoči in podpore
- Individualna ocena okoliščin vsakega otroka in potreb družinskih članov, ki niso storilci zlorabe

- Vključevanje usposobljenih strokovnjakov pri psihosocialnem ocenjevanju, forenzičnem razgovoru in telesnih pregledih/usposabljanju in orodjih
- (Forenzični) zdravniški pregledi so karseda omejeni

Smernice: Odbor OZN za otrokove pravice (CRC) je poudaril, da je treba otroku in skrbnikom ter drugim družinskim članom, ki niso storilci zlorabe, zagotoviti različne vrste podpore, vključno z zdravstvenimi, duševnimi, socialnimi in pravnimi službami. Odbor OZN za otrokove pravice prav tako spodbuja spremljanje in dolgoročnejske ukrepanje. O podpori žrtvam se je treba odločiti s pristopom sodelovanja in ne sme biti predmet neupravičenih zamud. Posebno pozornost je treba nameniti pridobitvi in ustreznemu upoštevanju otrokovih stališč (Splošni komentar Konvencije OZN o otrokovih pravicah št. 13). Odbor OZN za otrokove pravice poleg tega poudarja ukrepe za spodbujanje telesnega in duševnega okrevanja žrtev nasilja, vključno z zdravstvenimi storitvami. Zdravniški pregled, zdravljenje in morebitna napotitev na specializirano zdravstveno oskrbo bi morali biti sestavni del storitev, ki jih nudi Barnahus, da bi žrtvam zagotovili pravico do zdravja in zavarovali forenzične dokaze. (Splošni komentar Konvencije OZN o otrokovih pravicah št. 13). Glejte tudi Smernice Sveta o otroku prijaznem zdravstvenem varstvu (2011), poglavje IV.19

Raziskave in izkušnje: Pri določenem otroku se lahko sočasno pojavi več oblik zlorabe in zanemarjanja, nekatere pa se brez zdravniškega pregleda zlahka spregledajo. Tako bo zdravniški pregled vsakega otroka v vseh primerih povečal diagnostično točnost.

---

⁵⁷ Medicinski forenzični pregled lahko opišemo kot pregled iskanja poškodb in odvzem vzorcev, ki se lahko uporabijo kot dokaz v policijski preiskavi ali na sodišču.

Primeri kazalnikov in/ali dokazov o izpolnjevanju standarda

Vrednotenje

- V prostorih Barnahus se redno izvajajo zdravniški pregledi in/ali forenzični zdravniški pregledi.

Zdravljenje

- Po potrebi se v prostorih Barnahus izvaja zdravstvena oskrba. Barnahus se poveže z lokalno bolnišnico za napotitev ustreznih primerov na nadaljnje preiskave in zdravljenje, vključno z nujnimi ali zapletenimi primeri, ki zahtevajo posebne ambulantne ali hospitalne posege v bolnišničnem okolju, pa tudi z bolnišnicami, ki sumljive primere napotujejo na to službo.¹¹⁶

Osebj

- Zdravniške preglede in zdravljenje v Barnahus izvajajo pediater, ginekolog, forenzični zdravnik ali višja medicinska sestra s specializiranim znanjem o zlorabah in zanemarjanju otrok, odvisno od otrokovih potreb;
- Osebj je usposobljeno za fotografiranje poškodb in sprememb na telesu žrtve;
- Osebj v Barnahus ima dostop do opreme za otrokom prijazen splošni in genitalni pregled (npr. videokolposkop za pregled spolne zlorabe in visokokakovostna kamera za telesno zlorabo) in je usposobljeno za njeno uporabo. Če take opreme ni, se otroka napoti na službo, ki lahko nemudoma opravi pregled.

Pregled in načrtovanje primerov

- Zdravstveno osebj je prisotno na forumu za pregled in načrtovanje primerov, ki se opravi ob začetni oceni, in za nadaljnje sestanke za pregled primerov, kot je primerno.

Informacije in sodelovanje otrok

- Otroci in negovalci prejmejo ustrezne informacije o pregledu in razpoložljivem zdravljenju;
- Barnahus pridobi in ustrezno upošteva otrokove poglede na pregled in zdravljenje.

Standard 8: Terapevtske storitve

Kaj ta standard določa?

8.1 Pregled in zdravljenje⁵⁸: Pregled in zdravljenje sta otrokom žrtvam in pričam, ki so napoteni v Barnahus, redno na voljo.

8.2 Osebe: Storitve in zdravljenje na področju duševnega zdravja zagotavljajo za to usposobljeni strokovnjaki s specializiranim strokovnim znanjem.

8.3 Informacije in sodelovanje otrok: Otroci in družina/skrbniki dobijo ustrezne informacije o razpoložljivih načinih zdravljenja in lahko vplivajo na čas, kraj in obliko pomoči.

8.4 Krizno posredovanje: Barnahus ima jasno organizacijsko strukturo in stalno osebo, ki otrokom in družinskim članom/skrbnikom, ki niso storilci zlorabe, redno zagotavlja krizno podporo.

Zakaj je treba izpolnjevati ta standard?

Mednarodne in evropske pravne obveznosti: 39. člen Konvencije OZN o otrokovih pravicah (UNCRC) zahteva, da države pogodbenice sprejmejo „vse ustrezne ukrepe za spodbujanje telesnega in duševnega okrevanja ter ponovne socialne vključitve vsakega otroka, ki je žrtev kakršne koli oblike zanemarjanja, izkoriščanja ali zlorabe [...]“.

Evropske pravne določbe:

- Upoštevanje otrokovega stališča Zagotavljanje informacij
- Pravica do tolmačenja in prevajanja
- Zagotavljanje pomoči in podpore

- Individualna ocena okoliščin vsakega otroka in potreb družinskih članov, ki niso storilci zlorabe
- Vključevanje usposobljenih strokovnjakov pri psihosocialnem ocenjevanju, forenzičnem razgovoru in telesnih pregledih/usposabljanju in orodjih

Smernice: Odbor OZN za otrokove pravice (CRC) je poudaril, da je treba otroku in skrbnikom ter drugim družinskim članom, ki niso storilci zlorabe, zagotoviti različne vrste podpore, vključno z zdravstvenimi, duševnimi, socialnimi in pravnimi storitvami. Odbor OZN za otrokove pravice prav tako spodbuja spremljanje in dolgoročnejsše ukrepanje. O podpori žrtvam se je treba odločiti s pristopom sodelovanja in ne sme biti predmet neupravičenih zamud. Posebno pozornost je treba nameniti pridobitvi in ustreznemu upoštevanju otrokovih pogledov (Splošni komentar Konvencije OZN o otrokovih pravicah št. 13). Odbor OZN za otrokove pravice je tudi znova potrdil, da je zdravljenje "ena od številnih storitev, ki so potrebne za" spodbujanje telesnega in duševnega okrevanja ter ponovnega socialnega vključevanja" otrok, ki so doživeli nasilje. V skladu z 39. členom Konvencije OZN o otrokovih pravicah mora takšno zdravljenje potekati "v okolju, ki spodbuja zdravje, samospoštovanje in dostojanstvo otroka". Posebno pozornost je treba nameniti pridobitvi in ustreznemu upoštevanju otrokovih pogledov. Odbor OZN za otrokove pravice prav tako poudarja, da bi morale storitve vključevati družinske člane, ki niso storilci zlorabe (Splošni komentar Konvencije OZN o otrokovih pravicah št. 13). Glejte tudi Smernice Sveta za otrokom prijazno pravosodje (2011), poglavje V.J.; Priporočilo Sveta o otroku prijaznih socialnih storitvah (2011), poglavje IV.B, V.E.1-3 in; Dokument Evropske komisije z razmislekom o 10 načelih celovitih sistemov zaščite otrok, načeli 1 in 6.

Raziskave in izkušnje: Učinkovito zdravljenje otroka in po potrebi družinskih članov/skrbnikov, ki niso storilci zlorabe, lahko zmanjša

---

⁵⁸ Postopek ugotavljanja potreb in oblikovanja načrta zdravljenja se lahko razlikuje glede na posebnosti obravnavanega primera.

negativne socialne, čustvene in razvojne učinke travme na otroka. Izogibanje neželenim zamudam je za zagotovitev učinkovitega zdravljenja osrednjega pomena, zato je treba otrokom in družinskim članom/skrbnikom, ki niso storilci zlorabe, čim prej ponuditi terapevtsko/duševno pomoč.

Primeri kazalnikov in/ali dokazov o izpolnjevanju standarda

Ocena in zdravljenje

- Psihološko ocenjevanje duševnega zdravja se v Barnahus izvaja s pomočjo preverjenih instrumentov in vprašalnikov, rezultati pa nato služijo kot podlaga za pripravo načrta pomoči;
- Zdravljenje se prilagodi posameznim značilnostim otroka, vključno s starostjo, razvojem, jezikovno, kognitivno in socialno ravni, kulturnim ozadjem ter čustvenim stanjem;
- Prva formalna terapevtska obravnava se začne čim hitreje *po* forenzičnem razgovoru, da se prepreči vpliv na otrokovo pripoved, obenem pa tudi nepotrebno odlašanje. Če je potrebno nujno posredovanje, se ponudi zdravljenje na forenzično občutljiv način⁵⁹;
- Po potrebi se otrokom ponudi kratkoročno in dolgoročno zdravljenje. Če Barnahus ne nudi dolgotrajnega zdravljenja, je otrok napoten na drugo terapevtsko/duševno zdravstveno službo, ki ponuja dolgotrajno zdravljenje;
- Ocenjevanje in pomoč nista nikoli pogojena s pripravljenostjo žrtve na sodelovanje v kazenski preiskavi, pregonu ali sojenju.

Osebe

- Uslužbenci, ki opravljajo storitve duševnega zdravja, so se specializirali za ocenjevanje in zdravljenje otrok žrtev in prič nasilja;

- Uslužbenci imajo dostop do rednih možnosti usposabljanja; usmerjanje, nadzor in svetovanje.

Informacije in sodelovanje otrok

- Otrokom in staršem/skrbnikom, ki niso storilci zlorabe, se redno ponudijo informacije o zdravljenju, ki jim je na voljo;
- Otroci in starši/skrbniki ki niso storilci zlorabe, imajo možnosti, da vplivajo na načrt zdravljenja, vključno s časom, lokacijo in postavitvijo;
- Informacije in zdravljenje so zagotovljeni v jeziku, ki ga otroci in družina/skrbniki razumejo;
- Posebej si prizadevamo zagotoviti, da podpora žrtvam ustreza posebnim potrebam, vključno s potrebami otrok z invalidnostjo.

Krizno posredovanje

- Barnahus ima jasno organizacijsko strukturo in stalno usposobljeno osebje za krizno podporo;
- Podpora za krizne razmere se v Barnahus redno ponuja vsem otrokom in družinam/skrbnikom, ki so v stiski.

---

⁵⁹ To se na primer lahko zgodi, ko sodni postopki še potekajo in je otrok morda poklican kot priča, kar je potrebno v nekaterih evropskih državah.

Standard 9: Krepitev kompetenc

Kaj ta standard določa?

9.1 Usposabljanje strokovnih delavcev: Članom Barnahus tima in sodelujočih institucij se zagotavlja redno usposabljanje na njihovih specifičnih strokovnih področjih in jim je na voljo skupno usposabljanje na medsektorskih področjih.

9.2 Vodenje, nadzor, svetovanje: Člani Barnahus tima imajo dostop do rednega vodenja, svetovanja in strokovnega pregleda tako posameznih primerov kot tudi strokovnih in osebnih bremen, izzivov in etičnih dilem pri delu z otroki žrtvami in pričami nasilja.

Zakaj je treba izpolnjevati ta standard?

Mednarodne in evropske pravne obveznosti: 39. člen Konvencije OZN o otrokovih pravicah (UNCRC) od držav podpisnic zahteva, da sprejmejo „vse ustrezne ukrepe za spodbujanje fizičnega in psihološkega okrevanja in socialne reintegracije katerega koli otroka, ki je žrtev kakršne koli oblike zanemarjanja, izkoriščanja ali zlorabe [...]“.

Evropske pravne določbe:

- Razgovore opravijo strokovnjaki, ki so v ta namen usposobljeni, ali se odvijajo prek njih
- Zagotavljanje pomoči in podpore
- Vključevanje usposobljenih strokovnjakov v psihosocialno presojo, forenzični razgovor in telesne preglede/usposabljanje in orodja

Smernice: Odbor OZN za otrokove pravice (CRC) poudarja široke izobraževalne ukrepe, vključno z razlago 19. člena Konvencije OZN o otrokovih pravicah z vidika otrokovih pravic. Strokovnjakom bi bilo treba zagotoviti „začetno in splošno usposabljanje ter usposabljanje za posamezne vloge (po potrebi vključno z medsektorskim)“. CRC navaja tudi, da je treba „strokovnjake, ki delajo v sistemu za zaščito otrok, usposobiti za medinstitucionalno sodelovanje in protokole za sodelovanje“ (Splošni komentar Konvencije OZN o otrokovih pravicah št. 13). Glejte tudi Smernice Sveta za otrokom prijazno pravičnost (2011), Priporočilo Sveta o otroku prijaznih socialnih storitvah (2011) in Dokument o razmisleku ES, ki predlaga deset načel za integrirane sisteme zaščite otrok.

Raziskave in izkušnje: Specializirano in usposobljeno osebje je poudarjeno kot ključni kazalnik v različnih standardih v tem dokumentu. Stalno strokovno usposabljanje in izobraževanje za strokovnjake, povezane z družbo Barnahus, je bistvenega pomena za zagotavljanje usposobljenega osebja in visokih standardov storitev. Skupno usposabljanje lahko pomaga izboljšati multidisciplinarno in medinstitucionalno sodelovanje v skupini, na primer z oblikovanjem skupnega razumevanja in soglasja ter boljšega razumevanja vlog in odgovornosti posameznih institucij. Da bi zagotovili strokovno ravnanje, kakovostne posege in zaščitili osebje pred izgorevanjem, je nujno, da imajo zaposleni redno dostop do individualnih in skupinskih usmeritev, nadzora, svetovanja in strokovnih recenzij.

Primeri kazalnikov in/ali dokazov o izpolnjevanju standarda

Usposabljanje strokovnjakov

- Za razvoj kompetenc in nadaljnje izobraževanje osebja, ki dela z otroki v Barnahus, je pripravljen jasen načrt ⁶⁰;

---

⁶⁰Usposabljanje lahko vključuje, vendar ni omejeno na: razvoj otroka; razumevanje pojavnosti zlorabe in zanemarjanja otroka; vodenje forenzičnih razgovorov; otroku prijazen pristop, ki upošteva travmo pri klinični in forenzični obravnavi; zagotavljanje različnih oblik na dokazih temelječega zdravljenja, osredotočenega na travme; razumevanje pravnega okvira in zahtev; prepoznavanje dejavnikov

tveganja in podpora ogroženim družinam z namenom preprečevanja (ponovne) travmatizacije; podpora staršem, ki niso storilci zlorabe.

- Za osebje Barnahus so pripravljene individualni načrti usposabljanja, ki se v celoti izvajajo in redno pregledujejo;
- dejavnosti usposabljanja in krepitev zmogljivosti, npr. pri medsektorskih in multidisciplinarnih vprašanjih glede na posebne potrebe osebja.

Usmerjanje, nadzor, svetovanje

- Člani ekipe Barnahus imajo dostop do individualnega in skupinskega vodenja, nadzora in strokovne podpore;
- Člani ekipe Barnahus imajo dostop do individualnega in skupinskega svetovanja v zvezi s posameznimi primeri ter za reševanje poklicnih in osebnih čustvenih obremenitev, izzivov in etičnih dilem pri delu z otroki žrtvami in pričami nasilja.

Standard 10: Preventiva: izmenjava informacij, ozaveščanje in zunanje usposabljanje

---

Kaj ta standard določa?

10.1 Zbiranje podatkov, deljenje informacij in ozaveščanje: posamični in zbirni podatki/statistični podatki se zbirajo in delijo z ustreznimi deležniki, vključno z odločevalci, akademiki, strokovnjaki za zaščito otrok in širšo javnostjo, s čimer se krepi ozaveščenost o nasilju zoper otroke in vlogi multidisciplinarnih in medinstitucionalnih odzivov, omogoča raziskovanje in podpirajo na dokazih temelječi zakonodaja, politike in postopki.

10.2 Zunanje razširjanje kompetenc: Barnahus omogoča usmerjeno delovanje za povečevanje kompetentnosti in znanja strokovnih delavcev, ki delajo za otroke in z njimi, npr. z organizacijo študijskih obiskov, informacijskih sestankov, učnih ur in pripravo pisnih gradiv.

Zakaj je treba izpolnjevati ta standard?

Mednarodne in evropske pravne obveznosti: 39. člen Konvencije OZN o otrokovih pravicah (UNCRC) od držav podpisnic zahteva, da sprejmejo „vse ustrezne ukrepe za spodbujanje fizičnega in psihološkega okrevanja in socialne reintegracije katerega koli otroka, ki je žrtev kakršne koli oblike zanemarjanja, izkoriščanja ali zlorabe [...]“.

Evropske pravne določbe:

- Potrebni ukrepi za zaščito zasebnosti, identitete in podobe otrok žrtev ter za preprečevanje javnega širjenja informacij, ki bi lahko privedle do njihove identifikacije
- Usposabljanje in orodja
- Podatki in spremljanje

- Ozaveščanje
- Preprečevanje

Smernice: Odbor OZN za otrokove pravice spodbuja države k odprti razpravi o nasilju z vključitvijo medijev in civilne družbe. Poleg tega bi morale države pogodbenice Konvencije OZN o otrokovih pravicah vzpostaviti „celovit in zanesljiv nacionalni sistem zbiranja podatkov, da se zagotovi sistematično spremljanje in vrednotenje sistemov (analize učinka), storitev, programov in rezultatov“. Storitve za otroke žrtve in priče nasilja lahko pomembno prispevajo k zbiranju podatkov. (Splošni komentar Konvencije OZN o otrokovih pravicah št. 13). Glejte tudi Dokument Evropske komisije z razmislekom o 10 načelih celovitih sistemov zaščite otrok, vključno z načeli 3, 5, 6, 9

Raziskave in izkušnje: terensko delo, ki lahko vključuje izmenjavo splošnih in posebnih podatkov, statistik in informacij o nasilju nad otroki ter informacije o ustreznem preprečevanju in odzivanju, je lahko pomembno preventivni ukrep. Zunanje ozaveščanje in krepitev kompetenc lahko pomagata krepiti ozaveščenosti in podpore javnosti, povečati usposobljenost strokovnjakov in povečati podporo multidisciplinarni in medinstitucionalni obravnavi med nosilci odločanja in zakonodajalci. Sodelovanje z mediji je lahko pomembno orodje za doseganje in obveščanje širše javnosti. Pri vsem delu z mediji morajo obstajati ustrezni zaščitni ukrepi za zaščito otrokove identitete in koristi.

Primeri kazalnikov in/ali dokazov o izpolnjevanju standarda

Zaščita otrok

- Sprejeti so ukrepi za zaščito otrok ter za zaščito njihove zasebnosti in podatkov v okviru vseh dejavnosti ozaveščanja, vključno z varnim shranjevanjem in omejenim dostopom do podatkov;
- Etične smernice za vključevanje medijev obstajajo in se izvajajo;

- Smernice za ustrezno, relevantno in etično vključevanje Barnahus v ozaveščanje, krepitev usposobljenosti in prispevke h kampanjam, študijam, raziskavam, posvetovanjem so na voljo in se dosledno izvajajo;
- Osebe Barnahus je pozorno in usposobljeno za etično postopanje.

Ozaveščanje in krepitev kompetenc

- Barnahus organizira študijske obiske za strokovnjake, odločevalce, akademike, medije in druge ustrezne deležnike;
- Barnahus ponuja predavanja, usposabljanja in delavnice za strokovnjake in študente;
- Barnahus po potrebi sodeluje pri javnih kampanjah.

Zbiranje in raziskave podatkov

- Vzpostavljen je sistem za zbiranje razčlenjenih podatkov, ki se sistematično uporablja za zbiranje ustreznih razčlenjenih podatkov;
- Barnahus sodeluje, upoštevajoč etične vidike, pri raziskavah, študijah, anketah in posvetovanjih.

Medij

- Medijsko delo z namenom podpiranja preprečevanja in ozaveščanja javnosti je formalni vidik funkcije in značilnosti službe v opisu delovnih mest ustreznih uslužbencev;
- Pristojni uslužbenci Barnahus imajo priložnosti za medijsko usposabljanje.

Povezava med določbami, pravnimi obveznostmi in evropskimi standardi Barnahus: Pregled

---

Preglednica na naslednjih straneh prikazuje razmerje med evropskimi standardi Barnahus in ključnimi pravnimi obveznostmi, določenimi v treh evropskih pravnih instrumentih: Konvenciji Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolnim zlorabljanjem iz leta 2010 (Lanzarotska konvencija), Direktivi EU z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnem izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji („Direktiva o spolni zlorabi otrok“) in Direktivi EU z dne 25. oktobra 2012 o določitvi minimalnih standardov o pravicah, podpori in zaščiti žrtev kaznivih dejanj (Direktiva o pravicah žrtev).

V prvem stolpcu preglednice (Praksa/operativni standard) so navedeni evropski Barnahus standardi.

V drugem stolpcu so navedene pravne obveznosti, ki so najpomembnejše za posamezne standarde. Pravne obveznosti izhajajo iz okvira PROMISE pravnih obveznosti. Okvir je bil razvit v Zborniku prava in smernic PROMISE⁶¹ za določitev ključnih obveznosti do žrtev kaznivih dejanj in njihove udeležbe v kazenskih postopkih. Ta okvir je bil uporabljen za oblikovanje profilov vsakega od ustreznih zakonov glede na te ključne obveznosti.

Tretji stolpec v preglednici (Pravni instrumenti) navaja posebne člene treh zgoraj navedenih evropskih pravnih instrumentov, ki se nanašajo na ustrezne obveznosti. Ta stolpec se nanaša tudi na uvodne izjave teh pravnih instrumentov, ki vsebujejo pomembne razlagalne smernice o pravnih obveznostih.

Več o tem

Celotno besedilo uvodnih izjav in členov v ustreznih pravnih instrumentih najdete v popolni različici⁶² tega dokumenta ali v Zbirki zakonodaje in navodil PROMISE.⁶³

---

⁶¹ O'Donnell, Rebecca (2017) PROMISE Compendium of Law and Guidance: European and International Instruments concerning Child Victims and Witnesses of Violence [Kompandij prava in smernic PROMISE: Evropski in mednarodni instrumenti v zvezi z otroki žrtvami in pričami nasilja], Stockholm, PROMISE Project Series

⁶² Lind Haldorsson, Olivia (2017) European Barnahus Quality Standards: Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence [Evropski standardi kakovosti

Barnahus: Smernice za multidisciplinarno in medinstitucionalno obravnavo otrok žrtev in prič nasilja] <http://www.childrenatrisk.eu/promise/european-barnahus-quality-standards/>

⁶³ O'Donnell, Rebecca (2017) PROMISE Compendium of Law and Guidance: European and International Instruments concerning Child Victims and Witnesses of Violence [Kompandij prava in smernic PROMISE: Evropski in mednarodni instrumenti v zvezi z otroki žrtvami in pričami nasilja], Stockholm, PROMISE Project Series

BARNAHUSOV STANDARD	USTREZNA PRAVNA OBVEZNOST	PRAVNI INSTRUMENT	OBRAZLOŽITEV
1.1. Otrokova korist	Glavno vodilo pri izpolnjevanju obveznosti iz direktiv je zagotavljanje otrokove koristi.	Direktiva o pravicah žrtev: uvodna izjava 14, člen 1.2 Direktiva o spolni zlorabi otrok: uvodne izjave 2, 6, 30, člen 18.1 Lanzarotska konvencija: člen 30.1	Sklici na uvodne izjave in člene se nanašajo na splošne obveznosti zagotavljanja otrokove koristi. Za posamezne pravne obveznosti, povezane z določeno prakso, glejte standard 1.2, 1.3, 4–10.
1.2. Pravica biti slišan in prejeti informacije	Upoštevanje otrokovih stališč	Direktiva o pravicah žrtev: uvodna izjava 14, 42, člen 1. 2; 10.1 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: 19.3 Lanzarotska konvencija: člen 14.1.31.1	Glede pravice do zaslišanja v kazenskih preiskavah glejte tudi standard 6: Forenzični razgovori. Glejte tudi standarda 7 in 8.
	Zagotavljanje informacij	Direktiva o pravicah žrtev: uvodne izjave 21, 26, 30, 31, člen 1.1.; 3; 4; 6 Lanzarotska konvencija: člen 31.1 a, b, 31.2, 31.6	Glejte tudi standarde 6, 7 in 8.
	Pravica do tolmačenja in prevajanja	Direktiva o pravicah žrtev: uvodne izjave 34, 36, člen 5.2–3; 7,1– 7,8 Konvencija Lanzarote: člen 31.6.	Glejte tudi standarda 6 in 8. Tu je vključen člen 31.6 Lanzarotske konvencije, saj se sklicuje na informacije v jeziku, ki ga otrok lahko razume.
	Možnost odreditve zaslišanja otroka žrtve z uporabo ustreznih komunikacijskih tehnologij	Direktiva o pravicah žrtev: člen 23.3 (a) (b) Direktiva o boju proti spolni zlorabi: člen 20.5 (b) Lanzarotska konvencija: člen 36.2 b	Glejte tudi standard 6.
1.3. Preprečevanje neupravičene zamude	Med poročanjem o dejstvih in razgovori ne sme biti nepotrebnega odlašanja	Direktiva o pravicah žrtev: člen 20. (a) Direktiva o spolni zlorabi otrok: člen 20.3 (a) Lanzarotska konvencija: člen 30.3, člen 35.1.a.	Tu so vključeni sklici na uvodne izjave in članke, kjer obstajajo posebna sklicevanja na preprečevanje neupravičenih zamud.
	Individualna ocena okoliščin vsakega otroka in potreb družinskih članov, ki niso storilci zlorabe	Direktiva o pravicah žrtev: člen 22.1	Glejte tudi standarda 5 in 7

BARNAHUSOV STANDARD	USTREZNA PRAVNA OBVEZNOST	PRAVNI INSTRUMENT	OBRAZLOŽITEV
	Zagotavljanje informacij	Direktiva o pravicah žrtev: člen 4.1, 6.1 Konvencija Lanzarote: 31. člen. 2	Glejte tudi standard 1.2
	Zagotavljanje pomoči in podpore	Direktiva o spolni zlorabi otrok: člen 18.2, 18.3	Glejte tudi standard 8
2. Multidisciplinarno in medinstitucionalno sodelovanje v Barnahusu	Multidisciplinarnost/koordinacija/sodelovanje	Direktiva o pravicah žrtev: uvodni izjavi 38, 62, člen 26. 1 Lanzarotska konvencija: členi 10.1, 10.3, 11.1	Glejte tudi člena 5.3 in 15 Lanzarotske konvencije o preventivnih ukrepih in člen 38.1 a–c o mednarodnem sodelovanju.
3. Ciljna skupina	Nediskriminacija	Direktiva o pravicah žrtev: uvodne izjave 9, 10, 15, 19, 66, člen 1; 22.3 Lanzarotska konvencija: 2. člen	V uvodnih izjavah in členih je navedena splošna obveznost, da se vsem otrokom zagotovijo enake pravice in dostop do pravnega varstva in pomoči.
	Določbe o identifikaciji žrtev, vključno s posebnimi določbami, ki označujejo otroke kot žrtve kaznivih dejanj, na primer določba o oceni starosti, družinski člani	Direktiva o pravicah žrtev: uvodna izjava 19, člen 1; 2.1, 17, 24.2 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: členi 18.2, 18.3, 19.5 Lanzarotska konvencija: členi 3a, 11.2, 14.4, 34.2, 35.3	Ti členi so neposredno pomembni za forenzične razgovore, medinstitucionalno načrtovanje in vodenje primerov, zdravniški pregled in terapevtske storitve.
4. Otrokom prijazno okolje	Razgovori potekajo v temu namenjenih ali prilagojenih prostorih	Direktiva o pravicah žrtev: člen 9.1.; 9.3; 12. 1; 18; 22. 1; 22.4; 26 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: člen 20.3 Lanzarotska konvencija: člen 35.1.b	Glejte tudi standard 6.
	Pravica do izogibanja stikom med žrtvijo in storilcem zlorabe	Direktiva o pravicah žrtev: člen 19 1.–2 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: uvodna izjava 30	Glejte tudi člen 31.1 Lanzarotske konvencije. Glejte tudi standard 6.

BARNAHUSOV STANDARD	USTREZNA PRAVNA OBVEZNOST	PRAVNI INSTRUMENT	OBRAZLOŽITEV
5. Medinstitucionalna obravnava primerov	Glavno vodilo pri izpolnjevanju obveznosti iz direktiv je zagotavljanje otrokove koristi.	Direktiva o pravicah žrtev: člen 1 (c) 2 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: 18.1, 19.2 Lanzarotska konvencija: člen 30.1	Medinstitucionalni tim mora pri svojem načrtovanju in vodenju primerov v največji meri upoštevati otrokovo korist.
	Individualna ocena okoliščin vsakega otroka in potreb družinskih članov, ki niso storilci zlorabe	Direktiva o pravicah žrtev: uvodne izjave 9, 55, 56, 58, člen 22.1–7 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: 19.3	Uvodne izjave in členi se nanašajo na vlogo medinstitucionalni skupine za izvajanje ocen in oblikovanje načrtov.
	Multidisciplinarnost/koordinacija/sodelovanje	Direktiva o pravicah žrtev: uvodna izjava 62, člen 26. 1 Lanzarotska konvencija: člen 10.1	Glejte tudi člen 38.1 a–c Lanzarotske konvencije o mednarodnem sodelovanju.
	Določbe o krogu zaupanja	Direktiva o pravicah žrtev: uvodna izjava 18 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: uvodna izjava 30, člen 19.1 Lanzarotska konvencija: člen 14.1	Uvodne izjave in členi se nanašajo na vlogo medinstitucionalnega tima pri zagotavljanju zaščite otrok pred nadaljnjimi zlorabami.
6. Forenzični razgovori	Zagotavljanje informacij	Direktiva o pravicah žrtev: uvodne izjave 21, 26, 30, 31, člen 1.1.; 3.1–3; 4.1–2; 6 Lanzarotska konvencija: člen 31.1, 31.2	Glejte tudi standard 1.2
	Pravica do tolmačenja in prevajanja	Direktiva o pravicah žrtev: člen 9.1.; 9.3; 12. 1; 18; 22. 1; 22.4; 26 Lanzarotska konvencija: 31.6	Glejte tudi standard 1.2. Tu je vključen člen 31.6 Lanzarotske konvencije, saj se sklicuje na informacije v jeziku, ki ga otrok lahko razume.
	Prilagojeni postopki v preiskavah in sodnih postopkih, ki vključujejo otroke	Direktiva o pravicah žrtev: uvodne izjave 58, 59, 66, členi 1.1, 18, 23. 1. Lanzarotska konvencija: člen 30.1–4, 31.1	Glejte tudi standard 1.1–1.3. Standard 1.3 vključuje pravno obveznost, da med poročanjem dejstev in razgovori ne bo neupravičenih zamud.

BARNAHUSOV STANDARD	USTREZNA PRAVNA OBVEZNOST	PRAVNI INSTRUMENT	OBRAZLOŽITEV
	Razgovori se po potrebi opravijo v temu namenjenih ali prilagojenih prostorih	Direktiva o pravicah žrtev: člen 23.2 (b) Direktiva o boju proti spolni zlorabi: člen 20.3 Lanzarotska konvencija: člen 35.1 (b)	Glejte tudi standard 4.
	Razgovore opravijo strokovnjaki, ki so v ta namen usposobljeni, ali se odvijajo prek njih	Direktiva o pravicah žrtev: člen 23.2 (b) Direktiva o boju proti spolni zlorabi: člen 20.3 (c) Lanzarotska konvencija: člen 35.1 (c)	Glejte tudi Izobraževanje in orodja spodaj.
	Iste osebe, če je mogoče in primerno, opravijo vse razgovore z otroki	Direktiva o pravicah žrtev: člen 23.2 (c) Direktiva o boju proti spolni zlorabi: člen 20.3 (d) Lanzarotska konvencija: člen 35.1 (d)	
	Razgovori z žrtvami spolnega nasilja, nasilja na podlagi spola ali nasilja v odnosih z bližnjimi, ki jih izvajajo osebe istega spola	Direktiva o pravicah žrtev: člen 23.2 (d)	
	Število razgovorov je čim bolj omejeno, razgovori pa se izvajajo le, kadar je to nujno potrebno, ter za namene preiskav in postopkov	Direktiva o pravicah žrtev: člen 20 (b) Direktiva o boju proti spolni zlorabi: člen 20.3 (e) Lanzarotska konvencija: člen 35.1 (e)	
	Vsi razgovori z otrokom žrtvijo ali, kjer je to primerno, otrokom pričo, se lahko avdiovizualno posnamejo in takšni posnetki se lahko uporabijo kot dokazi v kazenskih sodnih postopkih	Direktiva o pravicah žrtev: člen 24.1 (a) Direktiva o boju proti spolni zlorabi: člen 20.4 4 Lanzarotska konvencija: člen 35.2	Glejte tudi standard 1.2.

BARNAHUSOV STANDARD	USTREZNA PRAVNA OBVEZNOST	PRAVNI INSTRUMENT	OBRAZLOŽITEV
	Možnost odreditve zaslišanja otroka žrtve z uporabo ustreznih komunikacijskih tehnologij	Direktiva o pravicah žrtev: Uvodna izjava 58, člen 23.3 (a) (b) Direktiva o boju proti spolni zlorabi: člen 20.5 (b) Lanzarotska konvencija: člen 36.2 b	Glejte tudi standard 1.2.
	Pravica do izogibanja stikom med žrtvijo in storilcem zlorabe	Direktiva o pravicah žrtev: Uvodna izjava 58, člen 19–2 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: uvodna izjava 30 Lanzarotska konvencija: člen 31.1	Glejte tudi standard 4.
	Izobraževanje in orodja	Direktiva o pravicah žrtev: uvodne izjave 61, 63, člen 25 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: uvodna izjava 30 A Lanzarotska konvencija: člen 5.1, 5.2, 35.1 (c), 36.1	Glejte tudi standard 9.
	Multidisciplinarnost/koordinacija/sodelovanje	Direktiva o pravicah žrtev: uvodni izjavi 38, 62, člen 26. 1 Lanzarotska konvencija: člen 10.1.	Glejte tudi standard 5.
7. Zdravniški pregled	Upoštevanje otrokovih stališč	Direktiva o pravicah žrtev: 1. člen 2; 10.1 in 10.2 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: 19.3 Lanzarotska konvencija: člen 14.1	Glejte tudi standard 1.2.
	Zagotavljanje informacij	Direktiva o pravicah žrtev: člen 1.1.; 3; 4; 6 Lanzarotska konvencija: člen 31.1, 31.6	Glejte tudi standard 1.2.

BARNAHUSOV STANDARD	USTREZNA PRAVNA OBVEZNOST	PRAVNI INSTRUMENT	OBRAZLOŽITEV
	Pravica do tolmačenja in prevajanja	Direktiva o pravicah žrtev: člen 5.2–3; 7,1–7,8 Lanzarotska konvencija: 31.6	Glejte tudi standard 1.2. Sem je vključen člen 31.6 Lanzarotske konvencije, ker se sklicuje na informacije v jeziku, ki ga otrok lahko razume
	Zagotavljanje pomoči in podpore	Direktiva o pravicah žrtev: Uvodna izjava 38, člen 8. 1–5, 9. 1.–3, 25. 4 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: uvodna izjava 31, člen 18.1 Lanzarotska konvencija: člen 14.1	
	Individualna ocena okoliščin vsakega otroka in potreb družinskih članov, ki niso storilci zlorabe	Direktiva o pravicah žrtev: uvodne izjave 9, 55, 56, člen 22. 1, 22.4 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: 19.3	Glejte tudi standard 5.
	Vključevanje usposobljenih strokovnjakov pri psihosocialnem ocenjevanju, forenzičnem razgovoru in telesnih pregledih/usposabljanju in orodjih	Direktiva o pravicah žrtev: člen 25.4 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: uvodna izjava 36 Lanzarotska konvencija: člena 5.1, 5.2	Glejte tudi standard 9.
	KAZENSKA PREISKAVA: (Forenzični) zdravstveni pregledi so karseda omejeni	Direktiva o pravicah žrtev: člen 20 (c) (d)	
8. Terapevtske storitve/duševno zdravje	Upoštevanje otrokovih stališč	Direktiva o pravicah žrtev: 1. člen 2; 10.1 in 10.2 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: 19.3 Lanzarotska konvencija: člen 14.1	Glejte tudi standard 1.2.
	Zagotavljanje informacij	Direktiva o pravicah žrtev: člen 1.1.; 3; 4; 6 Lanzarotska konvencija: člen 31.1, 31.6	

BARNAHUSOV STANDARD	USTREZNA PRAVNA OBVEZNOST	PRAVNI INSTRUMENT	OBRAZLOŽITEV
	Pravica do tolmačenja in prevajanja	Direktiva o pravicah žrtev: člen 5.2–3; 7,1–7,8 Lanzarotska konvencija: 31.6	Glejte tudi standard 1.2. Tu je vključen člen 31.6 Lanzarotske konvencije, saj se sklicuje na informacije v jeziku, ki ga otrok lahko razume.
	Zagotavljanje pomoči in podpore	Direktiva o pravicah žrtev: člen 1.1, 8. 1–5, 9, 17, 25. 4 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: uvodna izjava 31, člen 18.2, 18.3, 19.1–19.5 Lanzarotska konvencija: člen 11.1, člen 14.1, 14.4	Glejte tudi člen 38.1b Lanzarotske konvencije o multidisciplinarnosti v zvezi z mednarodnim sodelovanjem
	Individualna ocena okoliščin vsakega otroka in potreb družinskih članov, ki niso storilci zlorabe	Direktiva o pravicah žrtev: uvodne izjave 9, 55, 56, 56, člen 22.1, 22.4 Direktiva o boju proti spolni zlorabi: 19.3	Glejte tudi standard 5.
	Vključevanje usposobljenih strokovnjakov pri psihosocialnem ocenjevanju, forenzičnem razgovoru in telesnih pregledih/usposabljanju in orodjih	Direktiva o pravicah žrtev: uvodna izjava 66, člen 25.4 Direktiva o spolni zlorabi: uvodne izjave 30, 36 Lanzarotska konvencija: člena 5.1, 5.2	Glejte tudi standard 9.
9. Krepitev zmogljivosti	Intervjuje opravijo strokovnjaki, ki so usposobljeni v ta namen, ali se izvedejo z njihovo pomočjo	Direktiva o pravicah žrtev: člen 23.2 (b) Direktiva o boju proti spolni zlorabi: člen 20.3 (c) Lanzarotska konvencija: člen 35.1 (c)	Glejte tudi standard 6.
	Zagotavljanje pomoči in podpore	Direktiva o pravicah žrtev: uvodna izjava 66, člen 8. 1–5, 9. 1.–3, 25. 4 Lanzarotska konvencija: člena 5.1, 5.2	Glejte tudi standarda 7 in 8.

BARNAHUSOV STANDARD	USTREZNA PRAVNA OBVEZNOST	PRAVNI INSTRUMENT	OBRAZLOŽITEV
	Vključevanje usposobljenih strokovnjakov v psihosocialno presojo, forenzični razgovor in telesne preglede/usposabljanje in orodja	<p>Direktiva o pravicah žrtev: uvodne izjave 61, 62, 66, člen 25</p> <p>Direktiva o boju proti spolni zlorabi: uvodne izjave 30, 36, člen 20.3 (c)</p> <p>Lanzarotska konvencija: člen 5.1, 5.2, 35.1 (c), 36.1</p>	Glejte tudi standarde 6, 7 in 8.
10. Preventiva: izmenjava informacij in zunanja izgradnja kompetenc	Potrebni ukrepi za zaščito zasebnosti, identitete in podobe otrok žrtev ter za preprečevanje javnega širjenja informacij, ki bi lahko privedle do njihove identifikacije	<p>Direktiva o pravicah žrtev: člen 21. 1–2</p> <p>Direktiva o boju proti spolni zlorabi: člen 20.6</p> <p>Lanzarotska konvencija: člen 31.1 (e)</p>	Ta zakonska obveznost je temeljna za celotno delo službe; vendar se pravni instrumenti na to osredotočajo predvsem v okviru sodnih postopkov.
	Usposabljanje in orodja	<p>Direktiva o pravicah žrtev: uvodne izjave 61, 62, člen 25, 26.1</p> <p>Direktiva o boju proti spolni zlorabi: uvodne izjave 30, 36, člen 23.1, 23.3</p> <p>Lanzarotska konvencija: členi 5.1, 5.2, 35.1 (c), 36.1, 38</p>	Sem sta zaradi njunega pomena pri izmenjavi najboljših praks v kontekstu mednarodnega sodelovanja vključena člen 26.1 Direktive o pravicah žrtev in člen 38 Lanzarotske konvencije.
	Podatki in spremljanje	<p>Direktiva o pravicah žrtev: uvodne izjave 62, 64</p> <p>Direktiva o boju proti spolni zlorabi: uvodna izjava 44</p> <p>Lanzarotska konvencija: člen 10.2 (b)</p>	Prav tako bi bilo zanimivo videti poglavje X Lanzarotske konvencije, ki se osredotoča na mehanizme spremljanja na ravni Sveta Evrope.
	Ozaveščanje	<p>Direktiva o pravicah žrtev: uvodna izjava 62, člen 26.2</p> <p>Direktiva o boju proti spolni zlorabi: uvodne izjave 34, 45, členi 23.1 - 23.3</p> <p>Lanzarotska konvencija: členi 5, 6 in 8</p>	

BARNAHUSOV STANDARD	USTREZNA PRAVNA OBVEZNOST	PRAVNI INSTRUMENT	OBRAZLOŽITEV
	Preventiva	<p>Direktiva o pravicah žrtev: člen 26.1, 26.2</p> <p>Direktiva o boju proti spolni zlorabi: uvodne izjave 34, 37, 45, člen 22, 23.1-3</p> <p>Lanzarotska konvencija: členi 4, 5.3, 7, 15, 16, 17, 38</p>	<p>Glejte tudi člena 10.1 in 10.3 Lanzarotske konvencije, ki se osredotočajo na sodelovanje pri preprečevanju spolne zlorabe in izkoriščanja. Člen 26.1 Direktive o pravicah žrtev in člen 38 Lanzarotske konvencije sta tu vključena zaradi njenega pomena pri izmenjavi najboljših praks v okviru mednarodnega sodelovanja.</p>

P R O M I S E

Find all of our publications and tools at www.barnahus.eu

Barnahus Quality Standards

Guidance for Multidisciplinary and Interagency Response to Child Victims and Witnesses of Violence

Enabling Child-Sensitive Justice

The Success Story of the Barnahus Model and its Expansion in Europe

Interagency agreement template and guidance

An annex for Barnahus Quality Standard # 2

Child participation tool

An annex for Barnahus Quality Standard # 1.2

PROMISE Compendium of Law and Guidance

European and International Instruments concerning Child Victims and Witnesses of Violence

The PROMISE Tracking Tool

Promoting Progress on Barnahus in Europe

Advocacy Guidance

At the Crossroads

Exploring changes to criminal justice proceedings when they intersect with child protection proceedings in cases involving child victims of violence

This document was produced with co-funding from the European Union through the Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020). This publication only reflects the views only of the authors, and the European Commission cannot be held responsible for any use, which may be made of the information contained therein.

This document has been translated in partnership with Translators Without Borders and their global team of volunteers. Find out more at www.translatorswithoutborders.org